Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu yhdeksäs jaosto)

28 päivänä lokakuuta 2020*

Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka – Tunisian tilanteen johdosta toteutetut rajoittavat toimenpiteet – Valtion varojen väärinkäytöstä vastuussa oleviin henkilöihin ja heitä lähellä oleviin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvat toimenpiteet – Luettelo henkilöistä, yhteisöistä ja elimistä, joihin varojen jäädyttäminen kohdistuu – Kantajan nimen säilyttäminen luettelossa – Puolustautumisoikeudet – Oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan – Oikeudenkäynnin kohtuullinen kesto – Riittävä tosiasiallinen perusta – Kanteen nostamisen määräajat – Oikeusapu – Lykkäävä vaikutus – Tutkittavaksi ottaminen – Edellytykset

Asiassa T-151/18,

Slim Ben Tijani Ben Haj Hamda Ben Ali, kotipaikka Verneuil-l'Étang (Ranska), edustajanaan asianajaja K. Lara,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään S. Lejeune, A. Jaume ja V. Piessevaux,

vastaajana,

jossa on kyse SEUT 263 artiklaan perustuvasta vaatimuksesta kumota Tunisian tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä annetun päätöksen 2011/72/YUTP muuttamisesta 29.1.2018 annettu neuvoston päätös (YUTP) 2018/141 (EUVL 2018, L 25, s. 38), Tunisian tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä annetun päätöksen 2011/72/YUTP muuttamisesta 28.1.2019 annettu neuvoston päätös (YUTP) 2019/135 (EUVL 2019, L 25, s. 23) ja Tunisian tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä annetun päätöksen 2011/72/YUTP muuttamisesta 27.1.2020 annettu neuvoston päätös (YUTP) 2020/117 (EUVL 2020, L 22, s. 31) siltä osin kuin nämä päätökset koskevat kantajaa,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. J. Costeira sekä tuomarit D. Gratsias (esittelevä tuomari), M. Kancheva, B. Berke ja T. Perišin,

kirjaaja: hallintovirkamies L. Ramette,

ottaen huomioon asian käsittelyn kirjallisessa vaiheessa ja 22.6.2020 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

I Asian tausta ja tosiseikat

1 Tunisian joulukuun 2010 ja tammikuun 2011 poliittisten tapahtumien seurauksena Euroopan unionin neuvosto antoi 31.1.2011 SEU 29 artiklan perusteella päätöksen 2011/72/YUTP Tunisian tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä (EUVL 2011, L 28, s. 62).

2 Päätöksen 2011/72 johdanto-osan ensimmäisessä ja toisessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(1) Neuvosto on vahvistanut 31 päivänä tammikuuta 2011 täyden solidaarisuutensa ja tukensa Tunisialle ja sen kansalle näiden pyrkimyksissä saada aikaan vakaa demokratia, oikeusvaltio, demokraattinen moniarvoisuus ja täydellinen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioitus.

(2) Neuvosto on lisäksi päättänyt hyväksyä rajoittavia toimenpiteitä, jotka kohdistetaan Tunisian valtion varojen väärinkäytöstä vastuussa oleviin henkilöihin, jotka näin riistävät Tunisian kansalta talouden ja yhteiskunnan kestävän kehityksen edut ja heikentävät demokratiakehitystä maassa.”

3 Päätöksen 2011/72 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäädytetään kaikki liitteessä lueteltujen Tunisian valtion varojen väärinkäytöstä vastuussa olevien henkilöiden ja heitä lähellä olevien luonnollisten henkilöiden, oikeushenkilöiden ja yhteisöjen hallussa, omistuksessa, hallinnassa tai valvonnassa olevat varat ja taloudelliset resurssit.”

4 Päätöksen 2011/72 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Neuvosto laatii liitteessä olevan luettelon sekä muuttaa sitä jäsenvaltion tai unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksen perusteella.

2. Neuvosto antaa päätöksensä ja luetteloon merkitsemisen perustelut tiedoksi asianomaiselle henkilölle tai yhteisölle joko suoraan, jos osoite on tiedossa, tai julkaisemalla ilmoituksen ja antaa kyseiselle henkilölle tai yhteisölle mahdollisuuden esittää huomautuksia.

3. Jos huomautuksia esitetään tai jos esitetään olennaista uutta näyttöä, neuvosto tarkastelee päätöstään uudelleen ja ilmoittaa tästä asianomaiselle henkilölle tai yhteisölle.”

5 Päätöksen 2011/72 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Henkilöiden ja yhteisöjen luetteloon merkitsemisen perusteet sisältyvät liitteeseen.”

6 Päätöksen 2011/72 5 artiklassa, sellaisena kuin se oli alkuperäisessä versiossaan, säädettiin seuraavaa:

”Tätä päätöstä sovelletaan 12 kuukauden ajan. Se on jatkuvan tarkastelun alainen. Se uusitaan tai sitä muutetaan tarvittaessa, jos neuvosto katsoo, ettei sen tavoitteita ole saavutettu.”

7 Päätöksen 2011/72 liitteenä alun perin olleessa luettelossa mainittiin ainoastaan edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tapahtumien aikaan virassa olleen Tunisian tasavallan entisen presidentin ja hänen puolisonsa nimet.

8 Neuvosto antoi 4.2.2011 päätöksen 2011/72 2 artiklan 1 kohdan ja SEU 31 artiklan 2 kohdan perusteella täytäntöönpanopäätöksen 2011/79/YUTP päätöksen 2011/72 täytäntöönpanosta (EUVL 2011, L 31, s. 40). Tämän täytäntöönpanopäätöksen 1 artiklassa säädetään, että päätöksen 2011/72 liite

korvataan täytäntöönpanopäätöksen liitteessä olevalla tekstillä. Kyseisessä liitteessä mainitaan 48 luonnollisen henkilön nimet, joiden joukossa ensimmäisellä ja toisella rivillä ovat edellä 7 kohdassa tarkoitettujen kahden henkilön nimet ja 47. rivillä kantajan nimi Slim Ben Tijani Ben Haj Hamda Ben Ali. Edelleen liitteen 47. rivillä on ilmoitettu ”henkilötietoja”, jotka koskevat kantajan kansalaisuutta, siviilisäätyä ja kotipaikkaa Tunisiassa, sekä seuraavat tähän liitteeseen merkitsemisen perusteet:

”Tunisian oikeusviranomaiset ovat käynnistäneet kyseiseen henkilöön kohdistuvan tutkinnan, joka koskee kiinteän ja irtaimen omaisuuden hankintaa, pankkitilien avaamista ja varojen säilyttämistä useissa maissa osana rahanpesutoimia.”

9 Neuvosto antoi 4.2.2011 SEUT 215 artiklan 2 kohdan ja päätöksen 2011/72 perusteella asetuksen (EU) N:o 101/2011 Tunisian tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä (EUVL 2011, L 31, s. 1). Tässä asetuksessa toistetaan olennaisilta osin päätöksen 2011/72 säännökset, ja sen liitteessä I oleva luettelo on sama kuin tähän päätökseen liitetty luettelo, sellaisena kuin se on muutettuna täytäntöönpanopäätöksellä 2011/79.

10 Neuvosto uusi päätöksen 2011/72 sen 5 artiklan nojalla useita kertoja vuoden ajanjaksoksi antamalla peräkkäin 27.1.2012 annetun päätöksen 2012/50/YUTP (EUVL 2012, L 27, s. 11), 31.1.2013 annetun päätöksen 2013/72/YUTP (EUVL 2013, L 32, s. 20), 30.1.2014 annetun päätöksen 2014/49/YUTP (EUVL 2014, L 28, s. 38), 30.1.2015 annetun päätöksen (YUTP) 2015/157 (EUVL 2015, L 26, s. 29), 28.1.2016 annetun päätöksen (YUTP) 2016/119 (EUVL 2016, L 23, s. 65), 27.1.2017 annetun päätöksen (YUTP) 2017/153 (EUVL 2017, L 23, s. 19), 29.1.2018 annetun päätöksen (YUTP) 2018/141 (EUVL 2018, L 25, s. 38), 28.1.2019 annetun päätöksen (YUTP) 2019/135 (EUVL 2019, L 25, p. 23) ja 27.1.2020 annetun päätöksen (YUTP) 2020/117 (EUVL 2020, L 22, s. 31).

11 Kantajan nimi säilytettiin päätöksen 2011/72 liitteessä olevassa luettelossa (jäljempänä riidanalainen luettelo) ja siten asetuksen N:o 101/2011 liitteessä I olevassa luettelossa näiden peräkkäisten uusimisten yhteydessä. Päätöksellä 2016/119 täydennettiin kantajan henkilötietoja mainitsemalla hänen Ranskan kansalaisuutensa ja kotipaikkansa Ranskassa.

12 Päätöksellä 2014/49 muutettiin 28.5.2013 annetun tuomion Trabelsi ym. v. neuvosto (T-187/11, EU:T:2013:273), 28.5.2013 annetun tuomion Chiboub v. neuvosto (T-188/11, ei julkaistu, EU:T:2013:274) ja 28.5.2013 annetun tuomion Al Matri v. neuvosto (T-200/11, ei julkaistu, EU:T:2013:275) seurauksena kantajan luetteloon merkitsemisen perusteita seuraavasti:

”Tunisian viranomaiset suorittavat kyseiseen henkilöön kohdistuvaa oikeudellista tutkintaa, joka koskee osallistumista julkisten varojen väärinkäyttöön julkisen viran haltijan toimesta, osallisuutta julkisen viran haltijan aseman väärinkäyttöön tarkoituksena tuottaa perusteetonta hyötyä kolmannelle osapuolelle ja aiheuttaa vahinkoa hallinnolle sekä osallisuutta julkisen viran haltijan vaikutusvallan väärinkäyttöön tarkoituksena tuottaa suoraan tai välillisesti perusteetonta hyötyä kolmannelle osapuolelle.”

13 Näitä perusteita muutettiin uudelleen päätöksellä 2016/119 seuraavasti:

”Tunisian viranomaiset suorittavat kyseiseen henkilöön kohdistuvaa oikeudellista tutkintaa, joka koskee osallisuutta julkisten varojen väärinkäyttöön julkisen viran haltijan toimesta, osallisuutta julkisen viran haltijan aseman väärinkäyttöön tarkoituksena tuottaa perusteetonta hyötyä kolmannelle osapuolelle ja aiheuttaa vahinkoa hallinnolle sekä julkisen viran haltijan painostamista tarkoituksena tuottaa suoraan tai välillisesti perusteetonta hyötyä kolmannelle osapuolelle.”

14 Päätöksen 2011/72 liite korvattiin päätöksellä 2020/117 tämän päätöksen liitteessä olevalla tekstillä, joka sisältää osan A, joka koskee päätöksen 2011/72 1 artiklassa tarkoitettua luetteloa henkilöistä ja yhteisöistä, ja osan B, jonka otsikkona on ”Oikeus puolustukseen ja oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan Tunisian lainsäädännön nojalla”. Tämän uuden liitteen osassa A on muutettu edelleen kantajan

luetteloon merkitsemisen perusteita seuraavasti: ”Tuomioistuimen annettua lopullisen päätöksensä Tunisian viranomaiset ovat panneet vireille kyseistä henkilöä koskevan oikeudenkäyntimenettelyn tai varojen takaisinperimisprosessin asiassa, joka koskee osallisuutta julkisten varojen väärinkäyttöön julkisen viran haltijan toimesta, osallisuutta julkisen viran haltijan aseman väärinkäyttöön tarkoituksena tuottaa perusteetonta hyötyä kolmannelle osapuolelle ja aiheuttaa vahinkoa hallinnolle sekä julkisen viran haltijan painostamista tarkoituksena tuottaa suoraan tai välillisesti hyötyä jollekin toiselle henkilölle.” Tämän liitteen osassa B todetaan kantajan osalta seuraavaa:

”Julkisten varojen tai julkisen omaisuuden väärinkäyttöä koskeva tutkinta tai oikeudenkäynti on vielä kesken. Neuvosto ei ole havainnut mitään viitteitä siitä, että Slim Ben Tijani Ben Haj Hamda Ben Alin oikeutta puolustukseen tai oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan ei olisi kunnioitettu.”

15 Asetuksen N:o 101/2011 liitteeseen I on tehty samat muutokset kuin edellä 11–14 kohdassa on mainittu.

II Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

16 Kantaja pyysi unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 5.3.2018 toimittamallaan hakemuksella oikeusavun myöntämistä. Neuvosto esitti huomautuksensa 26.4.2018. Unionin yleisen tuomioistuimen viidennen jaoston puheenjohtaja hyväksyi hakemuksen 14.9.2018 antamallaan määräyksellä ja nimesi asianajajan 3.5.2019 antamallaan määräyksellä.

17 Kantaja nosti 24.6.2019 käsiteltävänä olevan kanteen ja esitti pyynnön siitä, että unionin yleinen tuomioistuin käsittelisi asian työjärjestyksensä 151 artiklan nojalla nopeutetussa menettelyssä. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi viimeksi mainitun pyynnön 18.7.2019 tekemällään päätöksellä.

18 Neuvosto toimitti 10.9.2019 vastineen.

19 Unionin yleisen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanon muutoksen seurauksena asia siirrettiin 16.10.2019 tehdyllä päätöksellä yhdeksännen jaoston käsiteltäväksi työjärjestyksen 27 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

20 Kantajan vastaus toimitettiin 24.10.2019 ja vastaajan vastaus 6.12.2019.

21 Unionin yleinen tuomioistuin kehotti 13.12.2019 prosessinjohtotoimena asianosaisia ottamaan kantaa 19.12.2018 annetusta tuomiosta Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031, 29 ja 30 kohta), 11.7.2019 annetusta tuomiosta Azarov v. neuvosto (C-416/18 P, ei julkaistu, EU:C:2019:602, 30 ja 31 kohta) ja 22.10.2019 annetusta määräyksestä Azarov v. neuvosto (C-58/19 P, ei julkaistu, EU:C:2019:890, 30, 31 ja 44 kohta) tehtäviin mahdollisiin johtopäätöksiin käsiteltävässä asiassa ja erityisesti ilmoittamaan näiden tuomioiden ja tämän määräyksen valossa, onko ja missä määrin päätöksissä 2018/141 ja 2019/135 noudatettu perusteluvelvollisuutta. Kantaja toimitti kirjallisen vastauksensa 27.12.2019 ja neuvosto 16.1.2020.

22 Unionin yleinen tuomioistuin päätti 7.2.2020 yhdeksännen jaoston ehdotuksesta siirtää asian työjärjestyksen 28 artiklan nojalla laajennetulle ratkaisukokoonpanolle.

23 Unionin yleinen tuomioistuin kehotti 28.2.2020 prosessinjohtotoimena kantajaa vastaamaan kirjallisesti erääseen kysymykseen ja neuvostoa toimittamaan tiettyjä täydentäviä asiakirjoja. Asianosaiset vastasivat näihin pyyntöihin 9.3.2020 ja 16.3.2020. Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin kehotti asianosaisia ottamaan istunnossa kantaa siihen, päteekö se, että kantajan oikeusapuhakemus on keskeyttänyt kanteen nostamisen määräaikojen kulumisen, päätöksen 2019/135 osalta.

24 Asianosaisten kuulemiseksi pidettiin istunto 22.6.2020. Neuvosto pyysi työjärjestyksen 85 artiklan 3 kohdan perusteella saada esittää päätöksen 2019/135 tiedoksiantoon liittyviä asiakirjoja.

25 Kantaja toimitti 24.6.2020 kanteen tarkistamista koskevan kirjelmän, jonka tarkoituksena on ulottaa kanteen vaatimukset ja perusteet koskemaan päätöstä 2020/117 siltä osin kuin se koskee kantajaa.

26 Neuvosto toimitti 25.6.2020 päätöksen 2019/135 tiedoksiantoon liittyviä asiakirjoja. Kantaja esitti 8.7.2020 huomautuksensa näistä asiakirjoista.

27 Neuvosto toimitti 24.7.2020 huomautuksensa kanteen tarkistamista koskevasta kirjelmästä.

28 Asian käsittelyn suullinen vaihe päätettiin 3.8.2020.

29 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– kumoaa päätökset 2018/141, 2019/135 ja 2020/117 siltä osin kuin ne koskevat kantajaa

– velvoittaa neuvoston korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

30 Neuvosto vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– hylkää kanteen kokonaisuudessaan

– toissijaisesti siinä tapauksessa, että riidanalaiset päätökset kumotaan, pitää niiden vaikutukset kantajan osalta voimassa muutoksenhaun määräajan päättymiseen asti tai jos asiassa tehdään valitus, sen hylkäämiseen asti

– velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

III Oikeudellinen arviointi

A Päätösten 2019/135 ja 2020/117 kumoamista koskevan vaatimuksen tutkittavaksi ottaminen

1. Päätöksen 2019/135 kumoamista koskevan vaatimuksen tutkittavaksi ottaminen

31 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kysymys siitä, onko kanne nostettu SEUT 263 artiklan kuudennessa kohdassa asetetun määräajan jälkeen, koskee ehdotonta prosessinedellytystä, joka unionin yleisen tuomioistuimen on tutkittava omasta aloitteestaan (ks. määräys 25.11.2008, S.A.BA.R. v. komissio, C-501/07 P, ei julkaistu, EU:C:2008:652, 19 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

32 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 147 artiklan 7 kohdan mukaan oikeusapuhakemuksen tekeminen keskeyttää kanteen nostamista koskevan määräajan kulumisen hakijan osalta siihen päivään asti, jona määräys, jolla hakemus ratkaistaan, tai tämän työjärjestyksen 148 artiklan 6 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa määräys, jolla hakijan edustajaksi nimetään asianajaja, annetaan tiedoksi. Tämän 148 artiklan 6 kohdan mukaan asianajaja nimetään hakijan oikeudenkäyntiedustajaksi määräyksellä, joka annetaan tapauksen mukaan asianomaisen henkilön ehdotusten tai toimivaltaisen kansallisen viranomaisen toimittamien ehdotusten perusteella, tämän kuitenkaan rajoittamatta sen 4 kohdan soveltamista, jonka mukaan määräyksessä, jolla oikeusapu myönnetään, voidaan nimetä asianajaja, jos hakija on oikeusapuhakemuksessaan esittänyt tätä asianajajaa ja asianajaja on antanut suostumuksensa hakijan edustamiseen unionin yleisessä tuomioistuimessa.

33 Käsiteltävässä asiassa on todettava, että kantajan oikeusapuhakemus, joka on toimitettu 5.3.2018, koskee ainoastaan päätöstä 2018/141. Kyseisenä päivänä juuri tämä päätös oli nimittäin voimassa, kun taas sitä seurannut päätös 2019/135 annettiin vasta 28.1.2019 ja tuli 2 artiklansa mukaisesti voimaan vasta 30.1.2019. Käsiteltävänä olevassa kanteessa, joka on toimitettu 24.5.2019, kantaja vaatii näiden kahden päätöksen kumoamista.

34 On siis ratkaistava, onko kanteen nostamisen määräajan noudattamisen arvioimiseksi oikeusapuhakemuksen katsottava keskeyttäneen tämän määräajan kulumisen paitsi päätöksen 2018/141, myös päätöksen 2019/135 osalta. Koska asianosaiset eivät itse ole käsitelleet tätä kysymystä kirjallisessa menettelyssä, unionin yleinen tuomioistuin kehotti asianosaisia ottamaan tähän kantaa istunnossa.

35 Kantaja väitti istunnossa, että oikeusapuhakemus keskeytti päätökseen 2019/135 kohdistuvan kanteen nostamisen määräajat. Hän vetosi ensinnäkin siihen, että päätöksen 2018/141 ja tämän myöhemmän päätöksen kohde, osapuolet ja perusteet ovat samat. Myös näitä kahta päätöstä vastaan esitetyt kanneperusteet ovat hänen mukaansa samat, minkä vuoksi vaatiessaan jälkimmäisen kumoamista hän on ainoastaan tarkistanut alun perin ensimmäiseen päätökseen kohdistunutta kannettaan. Lisäksi tehokkaan oikeussuojan periaatteen valossa kantajan mahdollisuuteen saattaa asia unionin tuomioistuinten käsiteltäväksi ei pitäisi liittää kohtuuttomia menettelyvaatimuksia, kun otetaan huomioon muun muassa hänen tilanteensa oikeusavun saajana ja oikeusapua koskevan menettelyn huomattava kesto.

36 Neuvosto väittää puolestaan, että koska oikeusapuhakemuksessa ei viitattu päätökseen 2019/135, sen vaikutuksena ei voi olla se, että kanteen nostamisen määräaikojen kuluminen keskeytyisi kyseisen päätöksen osalta. Neuvosto viittaa tältä osin 18.6.2015 annettuun tuomioon Ipatau v. neuvosto (C-535/14 P, EU:C:2015:407) ja erityisesti sen 15–18 kohtaan. Lisäksi se ilmoittaa hallussaan olevien asiakirjat osoittavan, että päätös 2019/135 oli annettu tiedoksi kantajalle 4.2.2019, minkä vuoksi kanne on nostettu liian myöhään, ja pyytää unionin yleistä tuomioistuinta hyväksymään näiden todisteiden esittämisen työjärjestyksen 85 artiklan 3 kohdan perusteella. Se lisää, että oikeuskäytännön perusteella kanteen nostamisen määräaikoja on noudatettava tiukasti. Se korostaa, että kantaja tunsi rajoittavien toimenpiteiden uusimismekanismin ja että hänellä oli mahdollisuus tehdä uusi oikeusapuhakemus tai ilmoittaa lyhyesti esittämässään hakemuksessa aikovansa riitauttaa myös tässä hakemuksessa tarkoitetun päätöksen myöhemmän uusimisen. Neuvoston mukaan tässä tapauksessa ei ole ollut ylivoimaista estettä. Lisäksi neuvosto toimitti 25.6.2020 työjärjestyksen 85 artiklan 3 kohdan perusteella asiakirjoja, joka liittyvät päätöksen 2019/135 tiedoksiantoon kantajalle.

37 Neuvoston toimittamien asiakirjojen osalta on muistettava, että työjärjestyksen 85 artiklan 3 kohdan mukaan varsinaiset asianosaiset voivat poikkeuksellisesti esittää todisteita tai pyytää saada esittää näyttöä ennen asian käsittelyn suullisen vaiheen päättämistä tai ennen unionin yleisen tuomioistuimen päätöstä ratkaista asia ilman käsittelyn suullista vaihetta, jos niiden esittämiseen vasta silloin on pätevä syy.

38 Tässä tapauksessa on tuotava esille, että kyseessä olevilla asiakirjoilla on tarkoitus antaa unionin yleiselle tuomioistuimelle selvennystä sen kehotettua asianosaisia käsittelemään istunnossa kysymystä kanteen nostamisen määräaikojen kulumisen keskeytymisestä päätöksen 2019/135 osalta. Tästä seuraa, että viivästystä näiden asiakirjojen esittämisessä on pidettävä perusteltuna (ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 24.10.2018, Epsilon International v. komissio, T-477/16, ei julkaistu, EU:T:2018:714, 57 kohta).

39 Tässä tapauksessa nämä asiakirjat käsittävät otteen verkon välityksellä lähetetyn kirjeen seurantatiedoista, joiden mukaan kyseinen kirje on toimitettu kantajalle 4.2.2019, ja vastaanottotodistuksen neuvoston 30.1.2019 kantajalle osoittamasta kirjeestä, joka on saapunut perille 5.2.2019. Kantaja kiistää sen, että neuvosto olisi esittänyt todisteen päätöksen 2019/135 tiedoksiannosta, koska vastaanottotodistuksessa oleva osoite ei ole hänen. On kuitenkin huomattava, että vaikka tässä jälkimmäisessä asiakirjassa mainitaan osoite, joka ei ole kantajan kanteessaan

ilmoittama osoite, kun siinä on rasti mainintaa ”vastaanottaja tässä osoitteessa tuntematon” vastaavassa ruudussa, kantaja ei kiistä ensin mainitun asiakirjan mainintoja, joissa viitataan selvästi hänen kanteessaan ilmoittamaansa osoitteeseen ja ilmoitetaan toimituksesta 4.2.2019. On siis katsottava, että kantaja on saanut tiedon neuvoston kirjeestä tänä viimeksi mainittuna päivänä.

40 Tarkasteltaessa kysymystä siitä, voidaanko kantajan oikeusapuhakemusta soveltaa päätöstä 2019/135 vastaan nostettuun kanteeseen ja onko se keskeyttänyt määräaikojen kulumisen tältä osin, on ensinnäkin muistettava, että työjärjestyksen 147 artiklan 4 kohdassa määrätään, että jos oikeusapuhakemus tehdään ennen kanteen nostamista, hakijan on lyhyesti selostettava nostettavaksi aiotun kanteen kohde, asiaa koskevat tosiseikat ja kanteen tueksi esitettävät perustelut.

41 Työjärjestyksen 147 artiklan 4 kohdan sanamuodosta ja muun muassa ilmaisusta ”aiotun kanteen kohde” on näin ollen pääteltävä, että tässä tapauksessa kantajan tehtävänä oli ilmoittaa toimi, jonka kumoamista hän aikoi vaatia tulevassa kanteessaan. Kyseinen toimi on kuitenkin välttämättä täytynyt jo antaa, koska vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi voidaan pätevästi saattaa ainoastaan sellainen kumoamiskanne, joka koskee olemassa olevaa ja jollekin taholle vastaista tointa, eikä se voi harjoittaa sellaisten hypoteettisten tointen laillisuuden spekulatiivista valvontaa, joita ei ole vielä annettu (ks. tuomio 5.10.2017, Ben Ali v. neuvosto, T-149/15, ei julkaistu, EU:T:2017:693, 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kyseisen työjärjestyksen 146 artiklan 2 kohdan perusteella oikeusapuhakemus, joka koskee aiotun kanteen kohteena tällaista hypoteettista tointa, olisi näin ollen hylättävä, koska tämän kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuisivat selvästi.

42 Näin on varsinkin tässä tapauksessa, kun – kuten päätöksen 2011/72 5 artiklasta, sellaisena kuin se on alkuperäisessä versiossaan, ilmenee (ks. edellä 6 kohta) – neuvosto arvioi 12 kuukauden välein, onko tämä päätös syytä uusia tai onko sitä syytä muuttaa. Ajankohtana, jona kantaja teki oikeusapuhakemuksen, ei ollut mitään syytä olettaa, että päätöstä 2018/141 seuraisi uusi päätös, jolla päätöksen 2011/72 voimassaoloa jatketaan vielä vuodella. Kantajaa ei siis voida kritisoida siitä, ettei hän ole ennakkoon maininnut tätä uutta päätöstä oikeusapuhakemuksessaan.

43 Työjärjestyksen 147 artiklan 4 kohta ei sitä vastoin sulje pois kantajan mahdollisuutta tarkistaa kannetta tämän työjärjestyksen 86 artiklan 1 kohdan nojalla tilanteessa, jossa ”aiotun kanteen kohteena” oleva päätös on korvattu tai sitä on muutettu toisella päätöksellä, jonka kohde on sama.

44 Tästä seuraa, että vaikka ajankohtana, jona kantaja toimitti oikeusapuhakemuksen, hän ei pakostikaan voinut ilmoittaa päätöksen 2018/141 korvaamisesta tai sen muuttamisesta annettua päätöstä, jota ei vielä ollut olemassa, tämä seikka ei ollut esteenä sille, että nostettuaan kanteen kyseisestä päätöksestä 2018/141 kantaja tämän jälkeen tarkistaa kannetta päätöksen 2019/135 antamisen huomioon ottamiseksi. Kuten kantaja totesi istunnossa, päätöksiin 2018/141 ja 2019/135 kohdistuvilla vaatimuksilla on olennaisesti sama kohde, koska niillä vaaditaan kantajan nimen poistamista riidanalaisesta luettelosta, ja ne perustuvat samoihin perusteisiin. Tällainen kanteen tarkistaminen ei voi johtaa siihen, että kantajalla olisi velvollisuus tehdä uusi oikeusapuhakemus, kun tämä tarkistaminen tapahtuu kanteen tarkistamista koskevalla kirjelmällä, joka on työjärjestyksen 86 artiklan 1 kohdan mukaisesti toimitettu sen kanteen yhteydessä, jota varten oikeusapu on myönnetty, eikä erillisen kanteen yhteydessä.

45 Tässä tapauksessa kyseessä olevassa erityisessä tilanteessa toimi, jolla oikeusapuhakemuksessa tarkoitettu päätös on korvattu tai sitä on muutettu, on kuitenkin annettu ennen kuin tämän hakemuksen käsittelyä koskeva menettely on päättynyt ja ennen kuin kantaja on voinut toimittaa kannekirjelmän. Kuten kantaja väitti istunnossa, hänellä ei tällaisessa tilanteessa ollut muuta vaihtoehtoa kuin ”tarkistaa” alkuperäisen kanteen kohdetta esittämällä itse tässä kannekirjelmässä vaatimukset sekä päätöksen 2018/141 että päätöksen 2019/135 kumoamisesta.

46 On myös huomattava, että työjärjestyksen oikeusapua koskevia määräyksiä on tulkittava Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklan valossa, jonka kolmannessa kohdassa määrätään nimenomaisesti, että tällaista apua myönnetään tapauksissa, joissa se on tarpeen, jotta asianomainen voisi tehokkaasti käyttää oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Erityisesti on varmistuttava siitä, ettei näiden määräysten tulkinnalla rajoiteta suhteettomasti oikeutta saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi siten, että rajoitus merkitsee puuttumista tämän oikeuden keskeiseen sisältöön (ks. vastaavasti tuomio 22.12.2010, DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, 60 kohta).

47 Tältä osin kanteen nostamisen määräaikoja on toki noudatettava tiukasti (ks. tuomio 13.12.2016, Al-Ghabra v. komissio, T-248/13, EU:T:2016:721, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Työjärjestyksen 147 artiklan määräysten ja erityisesti näiden määräaikojen kulumisen keskeytymistä koskevan 7 kohdan tulkinta ei kuitenkaan saa johtaa siihen, että kantajaa kohdeltaisiin epäedullisemmin kuin jotakin toista oikeusavun saajaa, jolla olisi erityisesti ollut mahdollisuus toimittaa kanteensa oikeusapuhakemuksessa tarkoitetusta päätöksestä ennen kuin toimi tämän päätöksen korvaamisesta tai muuttamisesta on annettu.

48 Lisäksi on todettava, että kantaja jätti kannekirjelmän 24.6.2019 erityisissä olosuhteissa.

49 Kuten kantajan oikeusapuhakemuksen tueksi esitetyistä asiakirjoista ilmenee, kantaja sai 10.2.2018 neuvostolta kirjeen, jolla hänelle annettiin päätös 2018/141 tiedoksi. Kantaja toimitti tämän hakemuksen 5.3.2018. Hakemuksen sisällöstä ilmenee lisäksi, että kantaja ei ollut nimennyt asianajajaa. Tästä seuraa siis, että työjärjestyksen 147 artiklan 7 kohdan mukaisesti kanteen nostamisen määräajan kuluminen keskeytyi 5.3.2018 alkaen siihen päivään asti, jona määräys, jolla hakijan edustajaksi nimetään asianajaja, on annettu tiedoksi, eli kuten asiakirja-aineistosta ilmenee, 29.5.2019 asti. Kannekirjelmän jättäminen 24.6.2019 tapahtui siten SEUT 263 artiklan kuudennen kohdan ja työjärjestyksen 60 artiklan määräysten mukaisesti siltä osin kuin se koskee päätöstä 2018/141, mitä neuvosto ei myöskään kiistä.

50 Edellä 49 kohdassa esitetyistä toteamuksista seuraa, että päivänä, jona päätös 2019/135 annettiin tiedoksi kantajalle, eli neuvoston tietojen mukaan 4.2.2019 kanteen nostamisen määräajan kuluminen oli keskeytynyt päätöksen 2018/141 osalta. Lisäksi on huomattava, että tämän määräajan kuluminen oli edelleen keskeytynyt päivänä, jona kantajan olisi viimeistään pitänyt nostaa kanne päätöksestä 2019/135, eli 15.4.2019, jos hänen oikeusapuhakemuksensa ei olisi keskeyttänyt kyseisen kanteen nostamisen määräajan kulumista tämän jälkimmäisen päätöksen osalta. Tästä seuraa, että tässä tilanteessa kantajalla ei olisi ollut muuta vaihtoehtoa kuin tehdä toinen oikeusapuhakemus, joka koskee tätä jälkimmäistä päätöstä, jotta kanteen nostamisen määräaikojen keskeytyminen hänen asianajajansa nimeämiseen asti koskisi myös hänen tätä päätöstä vastaan nostamaansa kannetta.

51 Kuten edellä 44 kohdassa on tuotu esille, työjärjestyksen 147 artiklan 4 kohdasta ja 86 artiklan 1 kohdasta yhdessä luettuina ilmenee, että oikeusavun saajalla ei ole velvollisuutta tehdä toista oikeusapuhakemusta riitauttaakseen kanteen tarkistamista koskevassa kirjelmässä toimen, jolla hänen kanteensa kohteena alun perin ollut toimi on korvattu tai sitä on muutettu. Unionin yleinen tuomioistuin ei näin ollen voi kohdella kantajaa epäedullisemmin velvoittamalla hänet tekemään tällaisen toisen hakemuksen. Päätös 2019/135 on nimittäin toimi, jolla on korvattu päätös 2018/141, jonka hän olisi voinut riitauttaa tällaisen kanteen tarkistamista koskevan kirjelmän yhteydessä, jos hän olisi voinut toimittaa kannekirjelmän ennen tämän uuden päätöksen antamista.

52 Toisella oikeusapuhakemuksella ei olisi ollut muuta tarkoitusta kuin mahdollistaa se, että kanteen nostamisen määräaikojen kuluminen keskeytyy päätöksen 2019/135 osalta. Tätä päätöstä annettaessa kantaja oli jo oikeusavun saaja ja hän saattoi vaatia tämän päätöksen kumoamista tarkistaessaan päätöstä 2018/141 koskevaa kannetta, jota varten hän oli saanut oikeusapua. Tässä tilanteessa velvollisuus toimittaa tällainen toinen hakemus olisi tarpeeton muotovaatimus, jolla ei ole yhteyttä

oikeusavun tarkoitukseen, jona on työjärjestyksen 146 artiklan mukaan antaa henkilöille, jotka eivät kykene suorittamaan oikeudenkäynnistä aiheutuvia kuluja, mahdollisuus tulla edustetuiksi unionin yleisessä tuomioistuimessa ja siten oikeus saattaa asiansa unionin tuomioistuinten käsiteltäväksi.

53 Lisäksi on todettava, että kantajan oikeusavun myöntämisestä 14.9.2018 annetun määräyksen ja asianajajan nimeämisestä 3.5.2019 annetun määräyksen välillä kului lähes kahdeksan kuukautta, jolloin kantaja ei voinut nostaa kannetta, jota varten hän oli tehnyt oikeusapuhakemuksen. Asiakirja-aineistosta ilmenee, että suurimmalta osalta tätä ajanjaksoa tämä viivästys ei johdu kantajasta.

54 Sen jälkeen, kun 14.9.2018 annettu määräys oli julistettu, kantaja ilmoitti vasta 14.11.2018 unionin yleiselle tuomioistuimelle, ettei hän ollut kyennyt nimeämään edustajakseen asianajajaa, ja pyysi unionin yleistä tuomioistuinta nimeämään itse tämän asianajajan. Työjärjestyksen 148 artiklan 5 kohdan mukaisesti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamo toimitti kuitenkin 28.11.2018 toimivaltaiselle kansalliselle viranomaiselle jäljennöksen kantajan oikeusapuhakemuksesta ja edellä mainitusta määräyksestä, jotta tämä viranomainen huolehtisi asianajajan nimeämisestä. Kansallinen viranomainen vastasi unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamolle vasta 23.4.2019 eli lähes viisi kuukautta näiden asiakirjojen toimittamisen jälkeen ja ilmoitti useiden kantajan edustamiseen suostumuksen antaneiden asianajajien nimet. Tältä osin on huomattava, että juuri tämän viimeksi mainitun lähes viiden kuukauden ajanjakson aikana annettiin päätös 2019/135, ja tähän päätökseen kohdistuvan kanteen nostamisen määräaika olisi päättynyt silloin, jos sen kuluminen ei olisi keskeytynyt.

55 Tästä seuraa, että ilman kanteen nostamisen määräaikojen kulumisen keskeytymistä päätöksen 2019/135 osalta olisi kyseenalaista, voidaanko kantajan tätä päätöstä vastaan esittämä vaatimus ottaa tutkittavaksi tässä tapauksessa asianajajan nimeämistä koskevan menettelyn keston vuoksi, vaikka tämä kesto ei suurimmaksi osaksi johdu kantajasta. Kuten kantaja totesi istunnossa, oikeusavun tarkoituksen valossa, sellaisena kuin se on vahvistettu perusoikeuskirjan 47 artiklan kolmannessa kohdassa, ei voida hyväksyä sitä, että kantajan oikeusapuhakemuksen käsittelyn viivästymiset yhdessä arvioituina johtaisivat siihen, että kantajalla ei olisi oikeutta saattaa asiaansa unionin tuomioistuinten käsiteltäväksi, tai ainakin rajoittaisivat tätä oikeutta, mitä työjärjestyksen 147 artiklan 7 kohdassa tarkoitetulla kanteen nostamisen määräaikojen kulumisen keskeytymisellä nimenomaan pyritään välttämään.

56 Kanteen nostamisajankohtana kantajalla oli toki edelleen intressi vaatia päätöksen 2018/141 kumoamista (ks. vastaavasti tuomio 28.5.2013, Abdulrahim v. neuvosto ja komissio, C-239/12 P, EU:C:2013:331, 79 ja 80 kohta). Koska kuitenkin kyseisenä ajankohtana hänen nimensä oli säilytetty riidanalaisessa luettelossa päätöksen 2019/135 nojalla, tämä viimeksi mainittu päätös vaikutti hänen tilanteeseensa ja sillä oli huomattava kielteinen vaikutus hänen vapauksiinsa ja oikeuksiinsa (ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 27.9.2018, Ezz ym. v. neuvosto, T-288/15, EU:T:2018:619, 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Siten se, ettei tähän päätökseen ollut mahdollista viitata päätökseen 2018/141 kohdistuvassa kanteessa, teki tämän kanteen huomattavasta osasta merkityksettömän sen nostamisajankohtana.

57 Kun otetaan huomioon käsiteltävän asian erityiset olosuhteet, kantaja voi siis perustellusti väittää, että työjärjestyksen 147 artiklan 7 kohdassa määrätty kanteen nostamisen määräaikojen kulumisen keskeytyminen koskee päätökseen 2019/135 kohdistuvia kannekirjelmän vaatimuksia, koska – kuten kantaja totesi istunnossa – tähän päätökseen kohdistuvilla vaatimuksilla ja päätökseen 2018/141 kohdistuvilla vaatimuksilla on olennaisesti sama kohde ja koska hänen oikeusapuhakemuksensa käsittelyn kesto kokonaisuutena arvioituna ei saa johtaa siihen, että hänen oikeuttaan saada asiansa käsitellyksi unionin tuomioistuimissa rajoitetaan kohtuuttomasti. Koska kannekirjelmä on jätetty 24.6.2019 päätöksen 2018/141 osalta kanteen nostamisen määräaikoja noudattaen, kun otetaan huomioon näiden määräaikojen kulumisen keskeytyminen 5.3.2018 aina

29.5.2019 asti (ks. edellä 49 kohta), näitä määräaikoja on näin ollen katsottava noudatetun myös päätöksen 2019/135 osalta. Näihin kahteen päätökseen kohdistuvat vaatimukset on siten otettava tutkittaviksi.

58 Neuvoston väitteillä ei voida kyseenalaistaa tätä johtopäätöstä.

59 On ensinnäkin todettava, että 18.6.2015 annetun tuomion Ipatau v. neuvosto (C-535/14 P, EU:C:2015:407), johon neuvosto viittaa, taustalla olleen asian olosuhteet olivat erilaiset kuin käsiteltävässä asiassa.

60 Kyseisessä asiassa kantaja väitti unionin yleisen tuomioistuimen loukanneen hänen oikeuttaan tehokkaaseen oikeussuojaan, koska se oli jättänyt hänen kanteensa tutkimatta siltä osin kuin se kohdistui 14.11.2011 päivättyyn neuvoston kirjeeseen. Unionin tuomioistuin totesi, että unionin yleinen tuomioistuin ei ollut tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan, että kyseistä kirjettä ei ollut mainittu kantajan oikeusapuhakemuksessa toimena, jota nostettava kanne koskee, ja siten osana aiotun kanteen kohdetta. Toisin kuin nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä oleva päätös 2019/135, kyseisessä asiassa kyseessä ollut kirje oli toimitettu ennen oikeusapuhakemuksen tekemistä ja kantaja oli maininnut sen siinä yhteydessä. Unionin yleisen tuomioistuimen suorittamasta tämän hakemuksen selkeän ja täsmällisen sanamuodon arvioinnista ilmeni, että kantaja ei ollut ilmaissut aikomustaan vaatia kumottavaksi tätä kirjettä vaan pikemminkin toimet, joiden uudelleentutkimista koskeva pyyntö tällä kirjeellä oli hylätty, ja sen sisältämät myöhemmät toimet (ks. vastaavasti tuomio 18.6.2015, Ipatau v. neuvosto, C-535/14 P, EU:C:2015:407, 16–20 kohta).

61 Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja ei pakostikaan voinut ilmaista aikomustaan riitauttaa päätös 2019/135, jota ei ollut vielä annettu, minkä vuoksi kanteen kohteen ulottamista tähän päätökseen ei voitu etukäteen sulkea pois. Neuvoston mainitsemalla tuomiolla ei siten ole merkitystä.

62 Siltä osin kuin kyse on neuvoston väitteestä, jonka mukaan kanteen nostamisen määräaikoja on noudatettava tiukasti, edellä 47 kohdassa on todettu, että tämä periaate, joka sitä paitsi perustuu oikeusvarmuutta ja yksityisten välistä yhdenvertaisuutta koskeviin perusteisiin, ei voi johtaa siihen, että kantaja asetettaisiin epäedullisempaan tilanteeseen kuin oikeusavun saaja, joka olisi voinut nostaa kanteensa oikeusapuhakemuksessa mainitusta päätöksestä ennen sen toimen antamista, jolla tämä päätös on korvattu tai sitä on muutettu, ja joka olisi siis voinut esittää siihen kohdistuvia vaatimuksia kanteen tarkistamista koskevassa kirjelmässä.

63 Neuvoston väitteistä, joiden mukaan kantaja tunsi rajoittavien toimenpiteiden uusimismekanismin ja hänellä oli mahdollisuus tehdä uusi oikeusapuhakemus tai ilmoittaa lyhyesti esittämässään hakemuksessa aikovansa riitauttaa myös tässä hakemuksessa tarkoitetun päätöksen myöhemmän uusimisen, riittää kun muistetaan, että edellä 41 ja 42 kohdassa mainituista syistä kantaja ei voinut ilmoittaa oikeusapuhakemuksessa aikomuksestaan riitauttaa toimi, jota ei ollut vielä annettu, varsinkaan kun tämän hakemuksen jättämisajankohtana ei ollut mitään syytä olettaa, että tämä toimi tullaan antamaan.

64 Neuvoston väitteestä, joka koskee ylivoimaisen esteen puuttumista, riittää kun muistetaan, että ylivoimaisen esteen käsitettä koskevaa oikeuskäytäntöä sovelletaan vain täysin poikkeuksellisissa olosuhteissa, joissa prosessuaalisista määräajoista voidaan poiketa (ks. määräys 11.6.2020, GMPO v. komissio, C-575/19 P, ei julkaistu, EU:C:2020:448, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Nyt käsiteltävässä asiassa edellä 57 kohdassa on katsottu, että työjärjestyksen 147 artiklan 7 kohdassa määrätty kanteen nostamisen määräaikojen kulumisen keskeytyminen koski päätökseen 2019/135 kohdistuvia kannekirjelmän vaatimuksia ja että näitä määräaikoja oli näin ollen noudatettu. Edellä mainittu oikeuskäytäntö ei siis ole sovellettavissa, mikä vuoksi tällä väitteellä ei ole merkitystä.

65 Kaiken edellä esitetyn perusteella kanne on otettava tutkittavaksi siltä osin kuin se koskee päätöstä 2019/135.

2. Päätöksen 2020/117 kumoamista koskevan vaatimuksen tutkittavaksi ottaminen

66 Kantaja väittää, että oikeuskäytännön mukaan hänellä on oikeus jättää kanteen tarkistamista koskeva kirjelmä päätöksen 2020/117 osalta, ja viittaa kannekirjelmässä esitettyihin kanneperusteisiin ja perusteluihin. Hän väittää, että tätä päätöstä ei ole annettu hänelle kokonaisuudessaan tiedoksi ja ettei hänelle ole annettu tietoa oikeussuojakeinoista ja kanteen nostamisen määräajoista.

67 Neuvosto väittää, että kuten kantajan allekirjoittama vastaanottotodistus osoittaa, päätös 2020/117 on annettu hänelle tiedoksi 4.2.2020 ja että näin ollen tähän päätökseen kohdistuvat vaatimukset on esitetty selvästi liian myöhään. Neuvosto väittää vielä, että tätä arviointia ei voida kyseenalaistaa tehokkaan oikeussuojan periaatteen soveltamisen perusteella. Se vetoaa siihen, että sen aikomus uusia kantajaan kohdistetut rajoittavat toimenpiteet ilmenee nimenomaisesti sen 28.1.2020 päivätystä kirjeestä ja että päätös 2020/117 yksilöidään siinä tarkasti.

68 Aluksi on huomattava, että kuten edellä 47 ja 56 kohdassa on jo tuotu esille, kanteen nostamisen määräaikoja on noudatettava tiukasti, mikä vastaa oikeusvarmuuden vaatimusta sekä tarvetta välttää lainkäytössä kaikkea syrjintää ja mielivaltaista kohtelua.

69 Oikeuskäytännön mukaan rajoittavien toimenpiteiden toteuttamisesta annettuun toimeen kohdistuvan kumoamiskanteen nostamisen määräaika alkaa kulua vasta siitä päivästä, jona tämä toimi on annettu tiedoksi asianomaiselle henkilölle, kunhan hänen osoitteensa on tiedossa, eikä toimen julkaisupäivästä, kun otetaan huomioon, että tämä toimi muistuttaa useita yksittäistapauksessa annettuja päätöksiä (ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 5.10.2017, Ben Ali v. neuvosto, T-149/15, ei julkaistu, EU:T:2017:693, 44 ja 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tätä oikeuskäytäntöä voidaan soveltaa kanteen tarkistamista koskevaan kirjelmään, joka on esitetty näiden kanteessa riitautettua toimea myöhempien rajoittavien toimenpiteiden uusimista vastaan (ks. vastaavasti tuomio 18.10.2016, Sina Bank v. neuvosto, T-418/14, EU:T:2016:619, 51, 56 ja 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

70 Käsiteltävässä asiassa on todettava, että päätöksiä 2018/141 ja 2019/135 koskevan kanteen nostamisen määräajoista poiketen päätöstä 2020/117 koskevan kanteen nostamisen määräajan kuluminen ei ole keskeytynyt muun muassa oikeusapuhakemuksen tekemisen perusteella. On siis ratkaistava, onko tämä määräaika alkanut kulua tämän viimeksi mainitun päätöksen tiedoksiannosta kantajalle ja onko kanteen tarkistamista koskeva kirjelmä jätetty tässä määräajassa, joka päättyi SEUT 263 artiklan kuudennen kohdan ja työjärjestyksen 60 artiklan mukaisesti kahden kuukauden ja kymmenen päivän kuluttua.

71 Siltä osin kuin on ratkaistava, onko päätökseen 2020/117 kohdistuvan kanteen nostamisen määräaika alkanut kulua neuvoston suorittamasta tiedoksiannosta kantajalle, asiakirja-aineistosta ilmenee, että 28.1.2020 päivätty neuvoston kirje on toimitettu kantajalle 1.2.2020. Kantaja ei kiistä tätä tiedoksiantoa vaan pikemminkin riitauttaa sen säännönmukaisuuden sillä perusteella, että kyseistä päätöstä ei ole annettu hänelle tiedoksi kokonaisuudessaan ja että kyseisessä neuvoston kirjeessä ei mainita oikeussuojakeinoja ja kanteen nostamisen määräaikoja.

72 Tarkasteltaessa kantajan väitettä, jonka mukaan päätöstä 2020/117 ei ole annettu tiedoksi kokonaisuudessaan, on todettava neuvoston esittämällä tavalla, että sen 28.1.2020 päivätyssä kirjeessä mainitaan nimenomaisesti tämän päätöksen antaminen ja kantajaan kohdistuvien rajoittavien toimenpiteiden voimassa pitäminen tällä päätöksellä. Lisäksi tässä kirjeessä viitataan Euroopan unionin viralliseen lehteen ja internetosoitteeseen, jossa kyseiseen päätökseen on mahdollista tutustua. Kyseisessä kirjeessä esitetään myös syyt, joiden vuoksi neuvosto on päättänyt pitää nämä toimenpiteet voimassa hänen osaltaan. Vaikka neuvosto ei ole toimittanut samaan aikaan kyseisen kirjeen kanssa jäljennöstä kyseessä olevasta päätöksestä, se on näin ollen kuitenkin antanut riittävästi tietoa, jotta kantaja voi tutustua kokonaisuudessaan tähän päätökseen ja sen perusteluihin. Tämän vuoksi tällaisen

jäljennöksen toimittamatta jättämisestä huolimatta ei voida katsoa, että tätä päätöstä ei olisi annettu pätevästi tiedoksi kantajalle. Tämä seikka ei siten estä sitä, että tähän päätökseen kohdistuvan kanteen nostamisen määräajat alkavat kulua.

73 Kantajan väitteestä, joka koskee oikeussuojakeinojen ja kanteen nostamisen määräaikojen ilmoittamatta jättämistä, riittää kun todetaan, että riippumatta siitä, voiko tämä puutteellisuus vaikuttaa päätöksen 2020/117 tiedoksiannon säännönmukaisuuteen, kantaja, jota sitä paitsi tämän päätöksen tiedoksiantopäivänä edusti asianajaja, ei voinut olla tietämättä kyseistä päätöstä koskevista oikeussuojakeinoista ja kanteen nostamisen määräajoista, koska hän oli jo nostanut tällaisen kanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa aiemmista vastaavista päätöksistä. Tällainen puutteellisuus ei näin ollen voi missään tapauksessa olla peruste, joka estäisi sen, että kanteen nostamisen määräajat alkavat kulua, eikä se voi johtaa oikeuskäytännössä tarkoitettuun kantajan anteeksiannettavaan erehdykseen, joka oikeuttaisi näistä määräajoista poikkeamisen (ks. vastaavasti ja analogisesti määräys 10.12.2015, NICO v. neuvosto, C-153/15 P, ei julkaistu, EU:C:2015:811, 55–61 kohta).

74 Lisäksi on todettava, että kantajan 8.7.2020 esittämissään huomautuksissa esittämät väitteet, joiden mukaan neuvosto on antanut päätöksen 2020/117 tiedoksi väärään osoitteeseen, eivät voi menestyä, koska tämän toimielimen toimittamista asiakirjoista ilmenee sen antaneen tämän päätöksen tiedoksi samaan osoitteeseen, joka mainitaan kantajan kotiosoitteena kaikissa hänen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon toimittamissaan oikeuskäyntiasiakirjoissa, myös kyseisissä huomautuksissa.

75 Tämän vuoksi on katsottava, että päätökseen 2020/117 kohdistuvan kanteen nostamisen määräajat ovat alkaneet kulua kantajan osalta siitä, kun neuvosto antoi tämän päätöksen tiedoksi 1.2.2020.

76 Kanteen nostamisen määräajan noudattamisesta on todettava, että tämä kahden kuukauden ja kymmenen päivän määräaika päättyi 13.4.2020. Näin ollen päätökseen 2020/117 kohdistuvan kanteen tarkistamista koskevan kirjelmän toimittaminen 24.6.2020 on tapahtunut myöhässä ja tähän päätökseen kohdistuvat vaatimukset on siis jätettävä tutkimatta. Tästä seuraa, että kanne on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin se kohdistuu kyseiseen päätökseen.

B Aineelliset perusteet

77 Kantaja esittää päätösten 2018/141 ja 2019/135 kumoamista koskevien vaatimustensa tueksi muodollisesti kolme kanneperustetta. Ensimmäinen kanneperuste koskee Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen New Yorkissa 31.10.2003 tekemän korruption vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen rikkomista. Toinen kanneperuste koskee ”ilmeisiä” arviointivirheitä ja käsittää kolme osaa, jotka koskevat ensinnäkin suhteellisuusperiaatteen loukkaamista, toiseksi sitä, että Tunisian viranomaiset ovat loukanneet kantajan oikeutta saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa, ja kolmanneksi sitä, että neuvosto ei ole suorittanut lisätarkistuksia. Kolmas kanneperuste koskee harkintavallan väärinkäyttöä siltä osin kuin rikosoikeudellisella menettelyllä, johon kantajan nimen säilyttäminen riidanalaisessa luettelossa perustuu, on todellisuudessa tarkoitus perustella jälkikäteen hänen omaisuutensa konfiskaatiota Tunisiassa.

78 Ensin on tarkasteltava toista kanneperustetta.

1. Toinen kanneperuste, joka koskee ”ilmeisiä” arviointivirheitä

a) Alustavat toteamukset

79 Aluksi on todettava, että kannekirjelmässä ja kantajan vastauksessa esitetyistä erilaisista muotoiluista huolimatta tämän kanneperusteen on toisen ja kolmannen osansa osalta katsottava koskevan arviointivirhettä eikä ilmeistä arviointivirhettä. Neuvostolla ei nimittäin ollut lainkaan harkintavaltaa

sen määrittämiseksi, oliko sen käytettävissä riittävästi tietoja voidakseen arvioida, olivatko Tunisian viranomaiset kunnioittaneet kantajan oikeutta saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa, ja olivatko nämä tiedot omiaan herättämään perusteltuja epäilyjä tämän oikeuden kunnioittamisesta (ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 27.9.2018, Ezz ym. v. neuvosto, T-288/15, EU:T:2018:619, 215 kohta).

80 Tämän kanneperusteen yhteydessä on tarpeen pohtia 19.12.2018 annetusta tuomiosta Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031), 11.7.2019 annetusta tuomiosta Azarov v. neuvosto (C-416/18 P, ei julkaistu, EU:C:2019:602) ja 22.10.2019 annetusta määräyksestä Azarov v. neuvosto (C-58/19 P, ei julkaistu, EU:C:2019:890) tehtäviä mahdollisia johtopäätöksiä. Unionin yleinen tuomioistuin kehotti 13.12.2019 prosessinjohtotoimena asianosaisia esittämään huomautuksensa tästä kysymyksestä ja erityisesti ilmoittamaan, onko ja missä määrin niiden mukaan päätöksissä 2018/141 ja 2019/135 noudatettu perusteluvelvollisuutta erityisesti näiden tuomioiden ja tämän määräyksen valossa.

81 Kantaja ilmoittaa 27.12.2019 antamassaan kirjallisessa vastauksessa, että 19.12.2018 annetussa tuomiossa Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031), 11.7.2019 annetussa tuomiossa Azarov v. neuvosto (C-416/18 P, ei julkaistu, EU:C:2019:602) ja 22.10.2019 annetussa määräyksessä Azarov v. neuvosto (C-58/19 P, ei julkaistu, EU:C:2019:890) määritettyjä vaatimuksia on sovellettava käsiteltävässä asiassa. Hän väittää, että nämä vaatimukset liittyvät hänen aineellisten perusteiden yhteydessä esille tuomaansa neuvoston velvollisuuteen tarkistaa Tunisian viranomaisten toimittamat tiedot. Kantajan mukaan päätöksiin 2018/141 ja 2019/135 ei sisälly minkäänlaisia perusteluja niistä syistä, joiden vuoksi neuvosto katsoi, että Tunisian valtion päätös, johon nämä päätökset perustuvat, oli annettu puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan kunnioittaen. Kantaja päättelee tästä toissijaisesti, että nämä päätökset on kumottava tällaisten perustelujen puuttumista koskevan kanneperusteen johdosta.

82 Neuvosto väittää 16.1.2020 antamassaan kirjallisessa vastauksessa, että 18.2.2016 annetusta tuomiosta neuvosto v. Bank Mellat (C-176/13 P, EU:C:2016:96) ja 21.4.2016 annetusta tuomiosta neuvosto v. Bank Saderat Iran (C-200/13 P, EU:C:2016:284) sekä toisaalta 19.12.2018 annetusta tuomiosta Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031) yhdessä luettuina ilmenee, että joskus sillä saattaa olla velvollisuus tarkistaa, onko puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan kunnioitettu, ja siitä seuraava velvollisuus vedota niihin kyseessä olevien toimien perusteluissa, ja joskus tällaisia velvollisuuksia ei ole. Neuvoston mukaan asiat C-176/13 P ja C-200/13 P eroavat asiasta C-530/17 P siinä, että kahdessa ensin mainitussa asiassa kyseessä olleet yhteisöt eivät olleet esittäneet tältä osin huomautuksia neuvostolle, kun taas kolmannessa asiassa kyseessä ollut henkilö oli ennen riidanalaisen päätöksen antamista vedonnut edellä mainittuihin velvollisuuksiin. Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja ei ole esittänyt tällaisia huomautuksia. Neuvosto väittää myös, että päätösten 2018/141 ja 2019/135 perusteluissa oli riittävästi tietoa, jotta niiden paikkansapitävyys voidaan tarkistaa ja jotta unionin tuomioistuimet voivat tutkia näiden päätösten laillisuuden oikeuskäytännön mukaisesti. Lisäksi nämä päätökset on annettu asiayhteydessä, joka on ollut kantajan tiedossa. Neuvosto väittää vielä, että Tunisian perustuslain 27, 29 ja 108 §:ssä ja Tunisian rikoslain 13, 47, 50, 59, 66 ja 175 §:ssä annetaan takeet kantajan oikeudesta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kohtuullisessa ajassa ja tämän puolustautumisoikeuksien kunnioittamisesta. Nämä säännökset osoittavat neuvoston mukaan, että Tunisian tasavallalla on näiden oikeuksien turvaamiseksi oikeussääntöjä, ja ne ovat osa kyseisten päätösten perusteluja, minkä vuoksi kyseiset säännökset kuuluvat asiayhteyteen, joka oli kantajan tiedossa tai josta tämän olisi ainakin pitänyt olla tietoinen.

83 Heti alkuun on palautettava mieleen, että käsitellessään valitusta unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta, joka koski sitä, oliko laillista säilyttää yhteisön nimi tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä terrorismin torjumiseksi 27.12.2001 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2580/2001 (EYVL 2001, L 344, s. 70 ja oikaisu EUVL 2010, L 52, s. 58) 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitetussa luettelossa, unionin tuomioistuin katsoi, että neuvoston on ennen

kolmannen valtion viranomaisen tekemään päätökseen tukeutumista tutkittava, onko tämä päätös tehty puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan kunnioittaen (tuomio 26.7.2017, neuvosto v. LTTE, C-599/14 P, EU:C:2017:583, 24 kohta).

84 Unionin tuomioistuin muistutti tältä osin toistuvasti katsoneensa, että neuvostolla on velvollisuus rajoittavia toimenpiteitä toteuttaessaan kunnioittaa perusoikeuksia, jotka ovat erottamaton osa unionin oikeusjärjestystä ja joihin kuuluvat muun muassa puolustautumisoikeuksien ja tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden kunnioittaminen (ks. tuomio 26.7.2017, neuvosto v. LTTE, C-599/14 P, EU:C:2017:583, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

85 Lisäksi unionin tuomioistuin totesi, että tällaisen tutkinnan suorittamisen tarve johtuu erityisesti siitä, että tavoite suojella asianomaisia henkilöitä tai yhteisöjä varmistamalla, että heidän alkuperäinen merkitsemisensä kyseessä olevaan luetteloon on tapahtunut ainoastaan riittävän vankan tosiseikaston perusteella, voidaan saavuttaa vain, jos ne kolmansien maiden päätökset, joiden perusteella neuvosto on alun perin merkinnyt nimet luetteloon, on tehty puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan kunnioittaen (ks. vastaavasti tuomio 26.7.2017, neuvosto v. LTTE, C-599/14 P, EU:C:2017:583, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

86 Unionin tuomioistuin päätteli tästä, että sillä takeella, että kolmannen valtion viranomaisen päätös on tehty puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan kunnioittaen, on olennainen merkitys mainitun merkitsemisen ja siitä johtuvien varojen jäädyttämispäätösten rakenteessa ja että neuvostolla on siten velvollisuus antaa näitä päätöksiä koskevissa perusteluissa tiedot, joiden perusteella voidaan katsoa, että se on varmistanut näiden oikeuksien kunnioittamisen (ks. vastaavasti tuomio 26.7.2017, neuvosto v. LTTE, C-599/14 P, EU:C:2017:583, 31 kohta).

87 Unionin tuomioistuin vastasi neuvoston väitteeseen, jonka mukaan siltä osin kuin kolmas maa voi katsoa, että kyseessä olevien varojen jäädyttämispäätösten perusteluissa oleva maininta, joka koskee sitä, kunnioittaako se puolustautumisoikeuksia taikka oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan vai ei, merkitsee puuttumista sen sisäisiin asioihin, unionin yleisen tuomioistuimen vaatimat perustelut estävät neuvostoa tukeutumasta kolmansien maiden päätöksiin. Unionin tuomioistuin totesi, että tätä varten riittää, että neuvosto tuo suppeasti esiin varojen jäädyttämispäätöksen perusteluissa ne syyt, joiden vuoksi se katsoo, että kolmannen maan päätös, johon se aikoo tukeutua, on tehty näitä oikeuksia kunnioittaen (ks. vastaavasti tuomio 26.7.2017, neuvosto v. LTTE, C-599/14 P, EU:C:2017:583, 20, 32 ja 33 kohta).

88 Tämän jälkeen on todettava, että 19.12.2018 annetussa tuomiossa Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031) unionin tuomioistuin otti kantaa vastaavaan kysymykseen käsitellessään valitusta unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta, joka koski sitä, oliko laillista säilyttää luonnollisen henkilön nimi luetteloissa, jotka sisältyvät Ukrainan tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin kohdistettavista rajoittavista toimenpiteistä 5.3.2014 annetun neuvoston päätöksen 2014/119/YUTP (EUVL 2014, L 66, s. 26), sellaisena kuin se on muutettuna 29.1.2015 annetulla neuvoston päätöksellä (YUTP) 2015/143 (EUVL 2015, L 24, s. 16), liitteeseen ja Ukrainan tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin kohdistettavista rajoittavista toimenpiteistä 5.3.2014 annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 208/2014 (EUVL 2014, L 66, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 29.1.2015 annetulla neuvoston asetuksella (EU) 2015/138 (EUVL 2015, L 24, s. 1), liitteeseen I.

89 Unionin tuomioistuin katsoi 19.12.2018 antamassaan tuomiossa Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031), että edellä 83–87 kohdassa mainittuja periaatteita voitiin soveltaa kyseisen asian kantajan tilanteessa, koska häneen kohdistuvat rajoittavat toimenpiteet perustuivat kolmannen valtion tätä varten toimivaltaisen viranomaisen päätökseen käynnistää ja toteuttaa rikosoikeudellinen menettely, joka koskee julkisten varojen väärinkäyttöä. Unionin tuomioistuin totesi, että merkitystä ei ole sillä valituksenalaisessa tuomiossa mainitulla seikalla, että tällaisen päätöksen olemassaolo ei ole

päätöksen 2014/119 1 artiklan 1 kohdassa säädetty kirjaamisperuste vaan muodostaa tosiasiallisen perustan kyseessä oleville rajoittaville toimenpiteille (ks. vastaavasti tuomio 19.12.2018, Azarov v. neuvosto, C-530/17 P, EU:C:2018:1031, 25–30 kohta).

90 Unionin tuomioistuimen mukaan unionin yleisen tuomioistuimen päättelyssä, jonka perusteella se katsoi, että 16.10.2014 annetussa tuomiossa LTTE v. neuvosto (T-208/11 ja T-508/11, EU:T:2014:885) hyväksyttyä kantaa ei voitu soveltaa käsitellyssä asiassa, oli oikeudellinen virhe (ks. vastaavasti tuomio 19.12.2018, Azarov v. neuvosto, C-530/17 P, EU:C:2018:1031, 31–33 kohta).

91 Unionin tuomioistuimen mukaan neuvosto voi katsoa, että kirjaamisesta tehty päätös perustuu riittävän vankkaan tosiseikastoon, vasta sen jälkeen, kun se on itse varmistanut, että puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan on kunnioitettu sitä kyseisen kolmannen valtion päätöstä tehtäessä, johon neuvosto aikoo perustaa rajoittavien toimenpiteiden toteuttamisen (tuomio 19.12.2018, Azarov v. neuvosto, C-530/17 P, EU:C:2018:1031, 34 kohta).

92 Unionin tuomioistuin katsoi myös, että niiden sanamuodossa, rakenteessa ja tavoitteessa olevien erojen, joita unionin yleinen tuomioistuin esitti yhtäältä terrorismin torjumiseksi säädettyjen rajoittavien toimenpiteiden muodon ja toisaalta Ukrainan tilanteen johdosta toteutettujen rajoittavien toimenpiteiden muodon välillä, vaikutuksena ei voi olla se, että rajoitetaan 16.10.2014 annetussa tuomiossa LTTE v. neuvosto (T-208/11 ja T-508/11, EU:T:2014:885) hyväksytystä kannasta aiheutuvien takeiden soveltaminen ainoastaan niihin rajoittaviin toimenpiteisiin, jotka toteutetaan ensin mainitun muodon yhteydessä, siten, että tämän soveltamisen ulkopuolelle jätetään rajoittavat toimenpiteet, jotka toteutetaan kolmannen valtion kanssa käytävän sellaisen yhteistyön puitteissa, josta neuvosto on päättänyt poliittisen päätöksen johdosta (ks. vastaavasti tuomio 19.12.2018, Azarov v. neuvosto, C-530/17 P, EU:C:2018:1031, 37 kohta).

93 Tältä osin on todettava, että edellä 89–92 kohdassa mieleen palautettuja 19.12.2018 annetussa tuomiossa Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031) esitettyjä perusteluja voidaan soveltaa käsiteltävän asian olosuhteissa asiayhteyden eroista huolimatta. Tunisian tilanteen johdosta toteutettujen rajoittavien toimenpiteiden muodolla on kiistatta yhtymäkohtia Ukrainan tilanteen johdosta toteutettujen rajoittavien toimenpiteiden muodon kanssa. Riidanalaisessa luettelossa mainittujen henkilöiden, muun muassa kantajan, varojen jäädyttäminen perustuu niin ikään kolmannen valtion tätä varten toimivaltaisten viranomaisten, tässä tapauksessa Tunisian tasavallan viranomaisten, päätökseen käynnistää ja toteuttaa rikostutkinta, joka koskee julkisten varojen väärinkäyttöä.

94 Tästä on siten pääteltävä tässä tapauksessa, että neuvostolla on yhtäältä velvollisuus varmistaa, että kantajan puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan on kunnioitettu häntä koskevissa oikeudenkäynneissä Tunisiassa, ja toisaalta velvollisuus esittää perusteet, joiden vuoksi se katsoo, että näitä oikeuksia on kunnioitettu.

95 Tällaiset velvollisuudet ovat ehdottomia erityisesti siksi, että kuten päätöksen 2011/72 johdanto-osan ensimmäisestä perustelukappaleesta ilmenee, tämä päätös ja sitä seuranneet päätökset on annettu osana Tunisiaa tukevaa politiikkaa, joka perustuu erityisesti ihmisoikeuksien edistämisen ja oikeusvaltion tavoitteisiin, jotka sisältyvät SEU 21 artiklan 2 kohdan b alakohtaan. Näiden päätösten tarkoituksella, jona on auttaa Tunisian viranomaisia helpommin toteamaan valtion varojen väärinkäyttö ja turvata näille viranomaisille mahdollisuus väärinkäytettyjen varojen takaisinperimiseen, ei olisi merkitystä kyseisten tavoitteiden kannalta, jos tähän toteamukseen liittyisi oikeussuojan epäämistä tai mielivaltaa (ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 5.10.2017, Mabrouk v. neuvosto, T-175/15, EU:T:2017:694, 64 kohta ja tuomio 27.9.2018, Ezz ym. v. neuvosto, T-288/15, EU:T:2018:619, 68 kohta).

96 On totta, että 5.10.2017 annetun tuomion Mabrouk v. neuvosto (T-175/15, EU:T:2017:694), jossa oli kyse henkilön nimen säilyttämistä riidanalaisessa luettelossa koskevasta oikeusriidasta, 65 ja 72 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin totesi, että neuvoston on säilyttääkseen henkilö nimi tällaisessa luettelossa ainoastaan koottava yhteen todisteet siitä, että on olemassa kantajaan kohdistuva oikeudenkäynti, joka koskee julkisten varojen väärinkäytöksi luokiteltavissa olevia tekoja, ja että neuvoston on suoritettava tarvittavat tarkistukset vain, jos käsillä on objektiivisia, luotettavia, täsmällisiä ja yhtäpitäviä seikkoja, jotka voivat herättää legitiimejä kysymyksiä siitä, onko kantajan oikeutta oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa kunnioitettu varojen jäädyttämisen perustana unionissa olevan, häneen kohdistetun rikostutkinnan yhteydessä.

97 Unionin yleinen tuomioistuin sovelsi vastaavaa päättelyä siltä osin kuin kyse oli sen tarkistamisesta, olivatko Egyptin viranomaiset kunnioittaneet niiden henkilöiden, joiden nimet oli säilytetty Egyptin tilanteen johdosta määrättävistä tiettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä 21.3.2011 annetun neuvoston päätöksen 2011/172/YUTP (EUVL 2011, L 76, s. 63, oikaisu EUVL 2014, L 203, s. 113) liitteenä olevassa luettelossa, oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja syyttömyysolettamaan (ks. vastaavasti tuomio 27.9.2018, Ezz ym. v. neuvosto, T-288/15, EU:T:2018:619, 70, 214 ja 215 kohta).

98 Kun edellä 96 ja 97 kohdassa mainitut tuomiot annettiin, 19.12.2018 annettua tuomiota Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031) ei kuitenkaan ollut vielä julistettu. Unionin tuomioistuin ei siis vielä ollut ottanut kantaa siihen, oliko 16.10.2014 annetussa tuomiossa LTTE v. neuvosto (T-208/11 ja T-508/11, EU:T:2014:885) hyväksytty kanta sovellettavissa sellaisenaan kolmannen valtion kanssa käytävän sellaisen yhteistyön puitteissa toteutettavien rajoittavien toimenpiteiden muotoon, jonka tarkoituksena on auttaa tätä valtiota estämään valtion varojen väärinkäyttöä, kun otetaan huomioon tämän valtion viranomaisten vireille saattamat oikeudenkäynnit, jotka liittyvät tällaisiksi luokiteltavissa oleviin rikoksiin.

99 Edellä 96 ja 97 kohdassa mainituissa tuomioissa unionin yleinen tuomioistuin tutki kanneperusteita tai väitteitä, joiden mukaan neuvosto ei ollut suorittanut lisätarkistuksia sen jälkeen, kun kantajat olivat toimittaneet sille todisteita, joiden he katsoivat osoittavan, että perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistetulla tehokasta oikeussuojaa koskevalla periaatteella suojattuja oikeuksia on loukattu. Nämä kanneperusteet tai väitteet eivät siis sellaisinaan koskeneet sitä, oliko neuvoston omasta aloitteestaan suoritettava tältä osin tarkistuksia odottamatta, että asianomaiset henkilöt esittävät huomautuksia niiden perustelemiseksi, eivätkä sitä suuremmalla syyllä sitä, oliko neuvoston nimenomaisesti perusteltava näistä tarkistuksista tekemänsä johtopäätökset.

100 Neuvoston 16.1.2020 antamassa kirjallisessa vastauksessa esittämä analyysi oikeuskäytännöstä ei kyseenalaista näitä perusteluja.

101 Ensinnäkään neuvoston suorittama vertailu 19.12.2018 annetussa tuomiossa Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031) vahvistetun oikeuskäytännön ja 18.2.2016 annettuun tuomioon neuvosto v. Bank Mellat (C-176/13 P, EU:C:2016:96) ja 21.4.2016 annettuun tuomioon neuvosto v. Bank Saderat Iran (C-200/13 P, EU:C:2016:284) perustuvan oikeuskäytännön välillä ei ole vakuuttava.

102 Riittää kun todetaan, että 18.2.2016 annetun tuomion neuvosto v. Bank Mellat (C-176/13 P, EU:C:2016:96) 88–91 kohta ja 21.4.2016 annetun tuomion neuvosto v. Bank Saderat Iran (C-200/13 P, EU:C:2016:284) 81–84 kohta, joihin neuvosto vetoaa, koskevat sitä, oliko sen tarkistettava asianomaista yhteisöä koskevien seikkojen merkityksellisyys ja paikkansapitävyys ennen sen osalta toteutettavia rajoittavia toimenpiteitä koskevien toimien antamista ja ilmoitettava näiden toimien perusteluissa, että se on suorittanut nämä tarkistukset. Toisin kuin 19.12.2018 annetun tuomion Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031) 25–37 kohta, nämä kohdat eivät sitä vastoin koske kysymystä siitä, onko neuvostolla velvollisuus tarkistaa ennen tällaisten toimien antamista, onko kantajan puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan kunnioitettu menettelyissä, joihin nämä toimet perustuvat, ja sen seurauksena ilmoittaa näiden tarkistusten tulokset kyseisten toimien

perusteluissa. Vastaavasti on todettava, että 19.12.2018 annetussa tuomiossa Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031) unionin tuomioistuin ei katsonut, että neuvostolla olisi velvollisuus ennen kyseessä olevien toimien antamista tarkistaa systemaattisesti kolmansien maiden vireille saattamien menettelyjen, joihin se tukeutuu, merkityksellisyys ja perusteltavuus ja viitata niihin näiden toimien perusteluissa.

103 On myös huomattava, että 18.2.2016 annetun tuomion neuvosto v. Bank Mellat (C-176/13 P, EU:C:2016:96) ja 21.4.2016 annetun tuomion neuvosto v. Bank Saderat Iran (C-200/13 P, EU:C:2016:284) taustalla olleissa asioissa rajoittavat toimenpiteet, joiden laillisuutta unionin yleinen tuomioistuin oli tutkinut valituksenalaisissa tuomioissa, perustuivat jäsenvaltioiden esittämiin seikkoihin, jotka koskivat kyseisten yhteisöjen antamaa tukea Iranin harjoittamalle joukkotuhoaseiden leviämistä edistävälle ydinenergia-alan toiminnalle ja joilla oli tarkoitus tukea niiden ehdotusta näiden yhteisöjen merkitsemiseksi näiden toimenpiteiden kohteena olevien henkilöiden, yhteisöjen tai elinten luetteloon. Kyseiset toimenpiteet eivät siis perustuneet hallinnolliseen tai oikeudelliseen päätökseen, kuten syytteen nostamiseen ja ajamiseen, toisin kuin 19.12.2018 annetun tuomion Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031) taustalla olleessa asiassa.

104 Toisin kuin neuvosto väittää, 19.12.2018 annetusta tuomiosta Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031) ei ilmene, että velvollisuus tarkistaa, onko kyseessä olevan henkilön puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan kunnioitettu häntä vastaan kolmannessa maassa vireille saatetussa oikeudenkäynnissä, olisi olemassa vain, jos kantaja on esittänyt huomautuksia ennen riidanalaisten toimenpiteiden toteuttamista. Kyseisen tuomion 25–37 kohdasta, jotka on esitetty tiivistäen edellä 89–92 kohdassa, voidaan pikemminkin päätellä, että unionin tuomioistuin on tarkoittanut tällaisen velvollisuuden ehdottomaksi. Kuten erityisesti kyseisen tuomion 28 kohdasta ilmenee, unionin tuomioistuin katsoi, että puolustautumisoikeuksien ja tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden kunnioittaminen oikeudenkäynneissä, joihin neuvoston toteuttamat rajoittavat toimenpiteet perustuvat, on osa näiden toimenpiteiden perustana olevaa tosiseikastoa. Samassa kohdassa mainitusta vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että neuvoston on systemaattisesti varmistuttava etukäteen, että tämä tosiseikasto on riittävän vankka.

105 Tätä tulkintaa 19.12.2018 annetusta tuomiosta Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031) ei voida kyseenalaistaa neuvoston mainitsemalla sen 39 kohdalla, jossa viitataan vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan juuri unionin toimivaltaisen viranomaisen asiana on osoittaa, mikäli asia riitautetaan, että kyseessä olevaa henkilöä vastaan esitetyt perusteet ovat perusteltuja; viimeksi mainitun asiana ei ole esittää negatiivista näyttöä siitä, etteivät kyseiset perusteet ole perusteltuja (tuomio 18.7.2013, komissio ym. v. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, 121 kohta ja tuomio 28.11.2013, neuvosto v. Fulmen ja Mahmoudian, C-280/12 P, EU:C:2013:775, 66 kohta).

106 Tämän 19.12.2018 annetun tuomion Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031) 39 kohdan perusteluissa esitetään lisäperuste, mutta näillä perusteluilla ei ole ratkaisevaa merkitystä unionin tuomioistuimen päättelyssä, toisin kuin tämän tuomion 25–37 kohdassa esitetyillä perusteluilla. On huomattava, että unionin tuomioistuimen tässä esille tuoma periaate esitettiin ensimmäisen kerran asiayhteydessä, jossa rajoittavien toimenpiteiden kohteena olevan henkilön nostettua kanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa unionin tuomioistuin katsoi, että neuvoston tehtävänä on toimittaa tietoja tai todisteita, jotta unionin yleinen tuomioistuin voi tutkia, onko näiden toimenpiteiden perusteille näyttöä (ks. vastaavasti tuomio 18.7.2013, komissio ym. v. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, 119 ja 120 kohta). Tästä oikeuskäytännöstä ei siis mitenkään voida päätellä, että näin määritettyä periaatetta, joka koskee todistustaakkaa ja asian selvittämistä unionin tuomioistuimissa, noudatettaisiin ainoastaan, jos kantaja on esittänyt hallinnollisessa menettelyssä huomautuksia kiistääkseen riitauttamiensa toimenpiteiden perustana olevan tosiseikaston ennen näiden toimenpiteiden toteuttamista.

107 Vaikka kantaja ei tässä tapauksessa ole esittänyt perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä koskevaa kanneperustetta päätösten 2018/141 ja 2019/135 osalta, toisen kanneperusteen toisessa ja kolmannessa osassa tuodaan sitä vastoin esille kysymys neuvoston suorittamasta arvioinnista, joka koskee sitä, onko osan tehokasta oikeussuojaa koskevaa oikeutta muodostavaa kantajan oikeutta saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa kunnioitettu, ja kysymys tämän toimielimen tältä osin suorittamista tarkistuksista. Näitä osia on siis tarkasteltava edellä 83–106 kohdassa esitettyjen periaatteiden valossa.

b) Toisen kanneperusteen toinen osa, joka koskee neuvoston tekemää arviointivirhettä siltä osin, ovatko Tunisian viranomaiset kunnioittaneet kantajan oikeutta saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa

108 Kantaja väittää, että vuodesta 2011 häntä koskevan oikeudenkäynnin yhteydessä ei ole toteutettu minkäänlaisia menettelytoimia, vaikka hänen kotipaikkansa on Tunisian viranomaisten tiedossa ja hän on ollut viranomaisten käytettävissä. Kantajan mukaan häntä ei ole koskaan kuultu tai haastettu eikä hän ole ollut minkään tutkintatoimen kohteena. Hän väittää, että 30.6.2016 annetun tuomion CW v. neuvosto (T-516/13, ei julkaistu, EU:T:2016:377) 172 kohdan ja 5.10.2017 annetun tuomion Mabrouk v. neuvosto (T-175/15, EU:T:2017:694) 64, 65, 71, 222 ja 223 kohdan valossa unionin yleisen tuomioistuimen on tästä syystä todettava neuvoston tekemä arviointivirhe siltä osin kuin kyse on hänen oikeutensa saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa kunnioittamisesta. Vastauskirjelmässään kantaja väittää lisäksi, että Tunisian viranomaisten 1.8.2019 neuvostolle toimittamien asiakirjojen todenperäisyys ja luotettavuus ovat kyseenalaisia. Johtopäätöksenään kantaja esittää, että neuvosto ei ole suorittanut tarvittavia tarkistuksia vuodesta 2011, vaikka hän itse on säännönmukaisesti esittänyt tälle toimielimelle huomautuksia riitauttaakseen häntä vastaan käytyjen oikeudenkäyntien perustan.

109 Neuvosto väittää, että päätöksiä 2018/141 ja 2019/135 annettaessa ei ollut yhtään 5.10.2017 annetun tuomion Mabrouk v. neuvosto (T-175/15, EU:T:2017:694) 64 ja 65 kohdassa tarkoitettua objektiivista, luotettavaa, täsmällistä ja yhtäpitävää seikkaa, joka olisi voinut herättää legitiimejä kysymyksiä siitä, ovatko Tunisian oikeusviranomaiset kunnioittaneet kantajan oikeutta saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa häntä vastaan vireille saattamiensa oikeudenkäyntien yhteydessä. Neuvosto väittää erityisesti, että ennen näiden päätösten antamista kantaja ei ollut esittänyt mitään näyttöä siitä, että häntä koskevassa rikostutkinnassa ei olisi toteutettu minkäänlaisia menettelytoimia. Neuvosto väittää myös, että kantajan tästä menettelytoimien puuttumisesta esittämä argumentti ei yksinään riitä perusteeksi katsoa, että neuvosto olisi tehnyt arviointivirheen siltä osin, ovatko Tunisian viranomaiset kunnioittaneet hänen oikeuttaan saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa, kun otetaan huomioon 5.10.2017 annetun tuomion Mabrouk v. neuvosto (T-175/15, EU:T:2017:694) 221 ja 222 kohdassa ja 15.11.2018 annetun tuomion Mabrouk v. neuvosto (T-216/17, ei julkaistu, EU:T:2018:779) 52 kohdassa todetut olosuhteet, jotka voivat oikeuttaa tutkinnan keston. Neuvosto lisää, että Tunisian viranomaisten 1.8.2019 toimittama selonteko osoittaa, että irtaimen ja kiinteän omaisuuden konfiskaatiosta 14.3.2011 annettu Tunisian asetus nro 2011-13 on edelleen sovellettavissa kantajaan ja että siitä ilmenee tämän osallistuneen useisiin rikoksiin.

110 Neuvosto vastaa vastauskirjelmässään kantajan väitteisiin, jotka koskevat Tunisian viranomaisten toimittamien asiakirjojen luotettavuutta. Neuvosto esittää siinä muun muassa liitteenä taulukon kansainvälisistä virka-apupyynnöistä havainnollistaakseen tämän menettelyn monimutkaisuutta ja toteaa niin ikään liitteenä esitetyn vireillä olevien asioiden taulukon perusteella, että kantajan katsotaan pakoilevan oikeutta.

111 Aluksi on huomattava, että oikeudenkäynnin kohtuullisen keston periaate muodostaa osan tehokasta oikeussuojaa koskevaa oikeutta, jota suojataan perusoikeuskirjan 47 artiklan toisella kohdalla ja useilla oikeudellisesti sitovilla kansainvälisen oikeuden instrumenteilla, joilla suojataan sisällöltään vastaavaa

oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Tämä pätee muun muassa Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksessa 16.12.1966 tehdyn kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen, jonka sopimuspuoli muun muassa Tunisian tasavalta on, 14 artiklan 3 kappaleen c alakohtaan (ks. vastaavasti tuomio 5.10.2017, Mabrouk v. neuvosto, T-175/15, EU:T:2017:694, 64 kohta).

112 On vielä syytä täsmentää, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan sitä, noudatetaanko kansainvälisessä oikeudessa taattua oikeutta oikeudenkäynnin kohtuulliseen kestoon, on tarkasteltava yksittäistapauksen olosuhteiden valossa; tämä edellyttää kokonaisarviointia erityisesti asian monitahoisuuden sekä kantajan ja toimivaltaisten viranomaisten käyttäytymisen perusteella. Analogiset periaatteet ohjaavat unionin tuomioistuinten oikeuskäytännössä sen tarkastelua, onko noudatettu oikeutta oikeudenkäyntiin kohtuullisessa ajassa, sellaisena kuin se on vahvistettu perusoikeuskirjan 47 artiklassa (ks. tuomio 5.10.2017, Mabrouk v. neuvosto, T-175/15, EU:T:2017:694, 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

113 Kuten edellä 104 kohdassa on todettu, 19.12.2018 annetun tuomion Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031) 25–37 kohtaa, joiden sisältö on toistettu edellä 89–92 kohdassa, on tulkittava siten, että velvollisuus varmistua siitä, että kantajan puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan on kunnioitettu häneen kohdistuvassa rikostutkinnassa, on ehdoton. Neuvosto voi näin ollen päättää jatkaa henkilön nimen sisällyttämistä riidanalaiseen luetteloon vain, jos se on voinut sitä ennen varmistua näiden oikeuksien ja muun muassa oikeuden saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa kunnioittamisesta, myös omasta aloitteestaan ja odottamatta, että asianomainen henkilö esittää sille objektiivisia, luotettavia, täsmällisiä ja yhtäpitäviä seikkoja, jotka voivat herättää legitiimejä kysymyksiä siitä, onko näitä oikeuksia kunnioitettu.

114 Erityisesti siitä, onko oikeutta saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa kunnioitettu, voidaan lisäksi todeta, että mitä pidempään rajoittavan toimenpiteen tosiasiallisena perustana olevat oikeudenkäynnit kestävät, sitä tarpeellisemmaksi tämä tarkistus voi osoittautua neuvostolle ennen kuin se päättää, onko tämän toimenpiteen voimassaoloa vielä kerran jatkettava vai ei (ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 30.1.2019, Stavytskyi v. neuvosto, T-290/17, EU:T:2019:37, 132 kohta).

115 Käsiteltävässä asiassa on erityisesti muistettava, että kantajan varojen jäädyttäminen on turvaava toimenpide ja että sen tavoitteena on auttaa Tunisian viranomaisia toteamaan vireille pantujen oikeudenkäyntien seurauksena valtion varojen väärinkäyttö ja varmistaa näille viranomaisille mahdollisuus väärinkäytettyjen varojen takaisinsaamiseen (ks. vastaavasti tuomio 5.10.2017, Mabrouk v. neuvosto, T-175/15, EU:T:2017:694, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Neuvoston on siis vältettävä sitä, että tämän toimenpiteen voimassaoloa jatketaan tarpeettomasti kantajan oikeuksien ja vapauksien vastaisesti, joihin sillä on huomattava kielteinen vaikutus, pelkästään sen vuoksi, että oikeudenkäynti, johon toimenpide perustuu, pysyy rajattomasti avoinna ilman todellista perustetta (ks. vastaavasti tuomio 5.10.2017, Mabrouk v. neuvosto, T-175/15, EU:T:2017:694, 48 kohta ja tuomio 27.9.2018, Ezz ym. v. neuvosto, T-288/15, EU:T:2018:619, 71 kohta).

116 Neuvoston ei toki ole lopetettava kantajan varojen jäädyttämistä pelkästään sillä perusteella, että on olemassa seikkoja, jotka herättävät legitiimejä kysymyksiä siitä, ovatko Tunisian viranomaiset kunnioittaneet kantajan oikeutta saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa, ja erityisesti seikkoja, jotka koskevat rikosoikeudellisen menettelyn keston perusteltavuutta (ks. vastaavasti tuomio 5.10.2017, Mabrouk v. neuvosto, T-175/15, EU:T:2017:694, 67–75 kohta). Ennen kyseisten varojen jäädyttämisen jatkamista neuvoston on kuitenkin ainakin varmistuttava siitä, että sen käytettävissä on riittävästi seikkoja, jotka koskevat tämän menettelyn tilaa ja kulkua, jotta se voi arvioida riskiä tämän oikeuden loukkaamisesta sekä tehdä tämän arvion huolella ja puolueettomasti voidakseen tehdä siitä tarvittaessa asianmukaiset johtopäätökset (ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 27.9.2018, Ezz ym. v. neuvosto, T-288/15, EU:T:2018:619, 71 ja 79 kohta).

117 Tätä toisen kanneperusteen osaa on tarkasteltava näiden periaatteiden valossa.

118 Aluksi on tuotava esille, että unionin yleinen tuomioistuin ei voi ottaa huomioon Tunisian viranomaisilta peräisin olevia asiakirjoja, jotka neuvosto on liittänyt vastineeseen ja vastauskirjelmään, arvioidakseen, onko tämä toimielin noudattanut velvollisuuttaan tarkistaa, ovatko Tunisian viranomaiset kunnioittaneet kantajan oikeutta saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa.

119 Tältä osin on palautettava mieleen, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kumoamiskanteen yhteydessä riidanalaisen toimen laillisuutta on arvioitava toimen antamisajankohtana olemassa olleiden tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen perusteella (ks. tuomio 10.9.2019, HTTS v. neuvosto, C-123/18 P, EU:C:2019:694, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

120 Tässä tapauksessa asiakirja-aineistosta ei ilmene neuvoston tienneen kyseisistä asiakirjoista ennen päätöksen 2018/141 tai päätöksen 2019/135 antamista.

121 Siltä osin kuin kyse on vastineeseen liitetyistä asiakirjoista, Tunisian tasavallan Brysselin (Belgia) suurlähetystön 10.7.2019 päivätystä kirjeestä ilmenee, että ne on toimitettu tämän kirjeen liitteenä. Vastaajan vastauskirjelmään liitettyjen asiakirjojen kansilehdeltä ilmenee, että kyse on Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH) toimituksista vuoden 2019 lokakuun ja joulukuun välillä.

122 Neuvosto ei väitä, että se olisi saanut aikaisempana ajankohtana tietoonsa näihin asiakirjoihin sisältyviä tietoja edes osittain.

123 Neuvoston 16.3.2020 päivätystä kirjallisesta vastauksesta ilmenee sen saaneen lokakuussa 2017 ja lokakuussa 2018 Tunisian viranomaisilta tietoja asian 19592/1, joka koskee kantajaan kohdistuvaa rikostutkintaa, edistymisestä. Nämä tiedot esitettiin lomakkeella, jossa ilmoitettiin kantajan nimi ja joka sisälsi taulukon, jossa lueteltiin muun muassa menettelyt ja toteutetut toimenpiteet. Niitä täydennettiin huomautuksilla, joissa täsmennettiin muun muassa, että useita kansainvälisiä virka-apupyyntöjä oli esitetty, että asia oli edellyttänyt muita syytettyjä koskevia useita toimenpiteitä ja että tutkinnat olivat edelleen käynnissä. Vaikka näissä lomakkeissa mainitut menettelytoimet liittyivät muihin saman tutkinnan kohteena oleviin henkilöihin, mikään niistä ei koskenut erityisesti kantajaa.

124 Istunnossa neuvosto vahvisti, että se oli saanut tietoja erityisesti kantajaa koskevista menettelytoimista vasta asiakirjoista, jotka Tunisian viranomaiset olivat toimittaneet päätöksen 2019/135 jälkeen neuvoston niille tältä osin esittämien kysymysten seurauksena.

125 Koska neuvosto oli saanut näihin asiakirjoihin sisältyvät tiedot vasta päätösten 2018/141 ja 2019/135 antamisen jälkeen, sekä neuvoston että kantajan näiden asiakirjojen osalta esittämät argumentit on hylättävä.

126 Lisäksi on huomattava, että kantaja väittää tämän kanneperusteen osan tueksi, että vuodesta 2011 häntä koskevan oikeudenkäynnin yhteydessä ei ole toteutettu minkäänlaisia menettelytoimia ja että häntä ei ole kuultu tai haastettu eikä hän ole koskaan ollut minkään tutkintatoimen kohteena.

127 Neuvosto ei kiistä näitä väitteitä vaan tyytyy väittämään, että päätöksiä 2018/141 ja 2019/135 annettaessa ei ollut yhtään objektiivista, luotettavaa, täsmällistä ja yhtäpitävää seikkaa, joka olisi voinut herättää legitiimejä kysymyksiä siitä, ovatko Tunisian viranomaiset kunnioittaneet kantajan oikeutta saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa, kun kantaja ei ole esittänyt tältä osin minkäänlaista näyttöä.

128 Kuten edellä 113 kohdassa on jo todettu, on syytä muistaa, että neuvoston velvollisuus varmistua siitä, että Tunisian viranomaiset ovat kunnioittaneet kantajan oikeutta saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa ennen kuin se jatkaa hänen nimensä sisällyttämistä

riidanalaiseen luetteloon, on ehdoton, ja sen on tarvittaessa noudatettava tätä velvollisuutta myös omasta aloitteestaan, odottamatta, että asianomainen henkilö esittää objektiivisia, luotettavia, täsmällisiä ja yhtäpitäviä seikkoja, jotka voivat herättää legitiimejä kysymyksiä siitä, onko tätä oikeutta kunnioitettu. Neuvosto ei näin ollen voi vedota vastauksena kantajan väitteisiin siihen, että kantaja ei ole koskaan esittänyt sille tällaisia seikkoja ennen päätösten 2018/141 ja 2019/135 antamista.

129 Toisaalta neuvosto ei ole voinut niiden seikkojen perusteella, joihin se on tukeutunut säilyttääkseen kantajan nimen riidanalaisessa luettelossa vuodesta 2011, sulkea täysin pois riskiä siitä, että kantajan oikeutta saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa loukataan.

130 On huomattava, että säilyttääkseen kantajan nimen riidanalaisessa luettelossa neuvosto on tukeutunut erityisesti Tunisian viranomaisten 4.11.2013, 19.12.2014, 20.10.2015, 2.9.2016, 18.10.2017 ja 13.9.2018 antamiin todistuksiin, jotka se on antanut tiedoksi kantajalle antaessaan peräkkäin päätökset 2014/49, 2015/157, 2016/119, 2017/153, 2018/141 ja 2019/135.

131 Näissä todistuksissa ainoastaan todetaan, että asian 19592/1, joka koskee kantajaa, tutkinta on edelleen käynnissä, ja luetellaan rikokset, joista häntä syytetään. On selvää, etteivät nämä tiedot ole riittäviä, jotta neuvosto voisi arvioida riskiä siitä, että kantajan oikeutta saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa loukataan, eivätkä ne näin ollen voi tukea tämän toimielimen väitettä, jonka mukaan ei ole mitään objektiivista, luotettavaa, täsmällistä ja yhtäpitävää seikkaa, joka voisi herättää legitiimejä kysymyksiä tältä osin.

132 On joka tapauksessa todettava, että vaikka 19.12.2018 annettua tuomiota Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031) pitäisi tulkita siten, että neuvoston velvollisuus varmistua siitä, että kantajan puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan on kunnioitettu, ei ole ehdoton, neuvostolla oli päätöksiä 2018/141 ja 2019/135 antaessaan käytettävissään objektiivisia, luotettavia, täsmällisiä ja yhtäpitäviä seikkoja, jotka voivat herättää legitiimejä kysymyksiä siitä, onko kantajaan Tunisiassa kohdistuvan rikostutkinnan kesto perusteltu. Oikeuskäynnin kesto on keskeinen vaikkakaan ei ainoa seikka, jonka perusteella arvioidaan, onko henkilön oikeutta saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa noudatettu.

133 Kuten kantaja oli korostanut 20.12.2018 neuvostolle osoittamassaan kirjeessä, Tunisian viranomaisten häneen kohdistama rikostutkinta, johon hänen nimensä merkitseminen riidanalaiseen luetteloon perustuu, on ollut käynnissä vuodesta 2011 eikä se tähän mennessä ole johtanut yhteenkään tuomioistuimen ratkaisuun. On todettava, että pelkästään tämä seikka herättää kysymyksiä syistä, joiden vuoksi tämä tutkinta ei ole päättynyt kantajan osalta seitsemän tai kahdeksan vuoden ajan jälkeen.

134 Kuten edellä 123 kohdassa on jo todettu, neuvoston 16.3.2020 päivätystä kirjallisesta vastauksesta ilmenee sen saaneen lokakuussa 2017 ja lokakuussa 2018 Tunisian viranomaisilta tietoja asian 19592/1, joka koskee kantajaan kohdistuvaa rikostutkintaa, edistymisestä.

135 Kuten edellä samassa 123 kohdassa on jo todettu, vaikka Tunisian viranomaisten toimittamassa lomakkeessa mainitut menettelytoimet liittyivät muihin saman tutkinnan kohteena oleviin henkilöihin, mikään niistä ei kuitenkaan koskenut erityisesti kantajaa. Nämä tiedot, joita ei neuvoston oman ilmoituksen mukaan ole toimitettu kantajalle, voivat siten herättää kysymyksiä siitä, oliko vuodesta 2011 toteutettu erityisesti kantajaa koskevia menettelytoimia, ja tarvittaessa syistä, joiden vuoksi näin ei ollut.

136 Neuvostolla oli näin ollen joka tapauksessa käytettävissään seikkoja, jotka voivat herättää sen legitiimejä kysymyksiä tutkinnan kestosta ja siitä, ovatko Tunisian viranomaiset toteuttaneet tosiasiallisia menettelytoimia erityisesti kantajan osalta, ja joiden vuoksi sen oli näin ollen perusteltua suorittaa asianmukaiset tarkistukset.

137 Kuten edellä 105 kohdassa on todettu, rajoittavia toimenpiteitä koskevan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan juuri unionin toimivaltaisen viranomaisen asiana on osoittaa, mikäli asia riitautetaan, että kyseessä olevaa henkilöä vastaan esitetyt perusteet ovat perusteltuja; viimeksi mainitun asiana ei ole esittää negatiivista näyttöä siitä, etteivät kyseiset perusteet ole perusteltuja.

138 Kuten neuvosto väittää, tässä tapauksessa kantajan argumentti, jonka mukaan Tunisian oikeusviranomaiset eivät ole vuodesta 2011 toteuttaneet häntä koskevia menettelytoimia, ei ole yksinään peruste katsoa, että nämä samat viranomaiset olisivat loukanneet hänen oikeuttaan saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa.

139 On kuitenkin todettava, että yhdestäkään menettelyn tilaa Tunisiassa koskevasta asiakirjasta, jotka on toimitettu neuvostolle ennen päätösten 2018/141 ja 2019/135 antamista, ei ilmene nimenomaan kantajaan kohdistettuja menettelytoimia. Tällaisten toimien puuttumista seitsemän tai kahdeksan peräkkäisen vuoden ajalta pitäisi perustella erityisillä olosuhteilla, jotka koskevat asiaa, jossa kantaja on osallisena, tai kantajaa itseään. Erityisesti olisi tarpeen selvittää, onko niin, kuten kantaja väittää, ettei häntä ole koskaan kuultu tai edes haastettu ja ettei hän ole koskaan ollut minkään tutkintatoimen kohteena, ja jos näin olisi, mistä syistä hän ei ole tähän mennessä ollut koskaan tällaisten toimien kohteena. Ilman tällaisia perusteluja se, ettei oikeudenkäynti ole edistynyt kantajan osalta näin pitkän ajan kuluessa, ei voi – kuten edellä 133 kohdassa on jo tuotu esille – olla herättämättä legitiimejä kysymyksiä siitä, onko hänen oikeuttaan saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa kunnioitettu.

140 Koska neuvosto ei ole esittänyt näyttöä siitä, että sillä oli päätöksiä 2018/141 ja 2019/135 antaessaan käytettävissään edellä 139 kohdassa kuvatun kaltaisia tietoja, on näin ollen katsottava, että se ei kyennyt tuolloin asianmukaisesti arvioimaan, olivatko Tunisian viranomaiset kunnioittaneet kantajan oikeutta saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa. Näin ollen katsoessaan, että näiden päätösten antamisajankohtina ei ollut mitään objektiivista, luotettavaa, täsmällistä ja yhtäpitävää seikkaa, joka olisi voinut herättää legitiimejä kysymyksiä tältä osin, neuvosto on tehnyt arviointivirheen, joka on omiaan johtamaan kyseisten päätösten kumoamiseen.

141 Vastauksessaan toisen kanneperusteen kolmanteen osaan neuvosto tosin viittaa 5.10.2017 annetun tuomion Mabrouk v. neuvosto (T-175/15, EU:T:2017:694) 224 kohdassa ja 15.11.2018 annetun tuomion Mabrouk v. neuvosto (T-216/17, ei julkaistu, EU:T:2018:779) 55 kohdassa esitettyihin toteamuksiin, jotka perustuvat oikeudenkäynnin tilaa ja kulkua koskeviin asiakirjoihin asiassa 19592/1, joka kohdistuu useisiin henkilöihin, myös näiden tuomioiden taustalla olevien asioiden kantajaan sekä käsiteltävän asian kantajaan.

142 Tältä osin on huomattava, että kyseiset toteamukset, joiden mukaan neuvosto oli suorittanut kantajaa koskevan rikostutkinnan tilan perusteellisen tarkistuksen näissä asioissa ennen kuin se jatkoi hänen nimensä sisällyttämistä riidanalaiseen luetteloon, perustuivat muun muassa siihen, että tämä toimielin oli esittänyt Tunisian viranomaisilta peräisin olevia asiakirjoja, jotka osoittivat niiden toteuttaneet näissä asioissa riidanalaisten päätösten päivämäärään nähden suhteellisen äskettäin menettelytoimia nimenomaan kyseisen henkilön osalta.

143 Unionin yleinen tuomioistuin totesi 5.10.2017 annetun tuomion Mabrouk v. neuvosto (T-175/15, EU:T:2017:694) 204 kohdassa, että Tunisian viranomaisilta peräisin olevissa asiakirjoissa viitattiin siihen, että toimivaltainen tutkintatuomari oli kuulustellut kyseisen asian kantajaa 15.2.2012 ja 21.2.2012 ja 14.5.2014.

144 Lisäksi 15.11.2018 annetun tuomion Mabrouk v. neuvosto (T-216/17, ei julkaistu, EU:T:2018:779) 54 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin totesi, että ennen kyseisessä asiassa riidanalaisten päätösten antamista neuvoston hallussa olleista asiakirjoista ilmeni, että toimivaltainen tunisialainen

tutkintatuomari oli kuullut asian kantajaa 27.9.2016 sen jälkeen, kun Ranskan viranomaiset olivat Tunisian viranomaisten 19.1.2011 ja 10.1.2012 päivättyjen pyyntöjen seurauksena virka-apupyyntöjen yhteydessä 23.5.2016 ilmoittaneet toteuttamistaan menettelytoimista.

145 Tässä tapauksessa neuvosto ei kuitenkaan väitä, että se olisi voinut ennen päätösten 2018/141 ja 2019/135 antamista tutustua asiakirjoihin, joissa viitataan vastaaviin menettelytoimiin nimenomaan kantajan osalta. Kuten useaan otteeseen on todettu (ks. edellä 123, 135 ja 139 kohta), erityisesti Tunisian viranomaisten lokakuussa 2017 ja lokakuussa 2018 toimittamista asiakirjoista, jotka neuvosto on liittänyt asiakirja-aineistoon 16.3.2020 antamansa kirjallisen vastauksen yhteydessä, ei ilmene nimenomaisia menettelytoimia tämän henkilön osalta.

146 On totta, että 5.10.2017 annetun tuomion Mabrouk v. neuvosto (T-175/15, EU:T:2017:694) 224 kohdassa ja 15.11.2018 annetun tuomion Mabrouk v. neuvosto (T-216/17, ei julkaistu, EU:T:2018:779) 55 kohdassa esitetyt neuvoston mainitsemat toteamukset perustuivat myös kantajaan tässä asiassa, joka koski myös hyvin monia muita henkilöitä, kohdistuvan rikostutkinnan yhteydessä yleisesti toteutettujen menettelytoimien eikä pelkästään nimenomaan kyseistä kantajaa koskevien menettelytoimien huomioon ottamiseen. Unionin yleinen tuomioistuin päätteli tästä erityisesti, että Tunisian viranomaisten neuvoston tietoon saattamat asiakirjat olivat omiaan osoittamaan sen, että sen asian tutkinnassa, jossa kyseessä ollut kantaja oli osallisena, suoritettiin tosiasiallisia menettelytoimia, sekä sen, että asia oli monitahoinen, mikä johtui asianomaisten henkilöiden lukumäärästä ja vaadittavista tutkintatoimista, erityisesti kansainvälisistä oikeusapupyynnöistä (ks. vastaavasti tuomio 5.10.2017, Mabrouk v. neuvosto, T-175/15, EU:T:2017:694, 205 ja 222 kohta ja tuomio 15.11.2018, Mabrouk v. neuvosto, T-216/17, ei julkaistu, EU:T:2018:779, 52 kohta).

147 Unionin yleinen tuomioistuin ei kuitenkaan päätellyt pelkästään Tunisian viranomaisten yleensä toteuttamien menettelytoimien perusteella vaan myös nimenomaan kyseisten asioiden kantajaa koskevien menettelytoimien perusteella, että asioissa oli toteutettu tosiasiallisia menettelytoimia. Edellä useaan otteeseen esitetyistä syistä tässä tapauksessa ei voida tehdä vastaavaa johtopäätöstä tällaisia nimenomaisia menettelytoimia koskevan viittauksen puuttuessa.

148 Näin ollen on katsottava, että neuvosto on tehnyt arviointivirheen, joka koskee sitä, onko kantajan oikeutta saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa kunnioitettu, ja joka on omiaan johtamaan päätösten 2018/141 ja 2019/135 kumoamiseen. On kuitenkin tutkittava myös toisen kanneperusteen kolmas osa.

c) Toisen kanneperusteen kolmas osa, joka koskee sitä, että neuvosto ei ole suorittanut lisätarkistuksia

149 Kantaja väittää, että peräkkäiset päätökset jatkaa hänen nimensä merkitsemistä riidanalaiseen luetteloon perustuvat Tunisian viranomaisten summittaisiin ja puutteellisiin, paikoin allekirjoittamattomiin todistuksiin. Kantaja väittää, että huolimatta hänen huomautuksistaan, joiden mukaan häntä koskeva oikeudenkäynti ei muodollisesti ollut vireillä, neuvosto ei ole suorittanut yhtään tarkistusta tutkinnan tilasta tai pyytänyt lisätietoja vuodesta 2011 lähtien. Kantajan mukaan tällaisessa tilanteessa on vaarana, että rajoittavia toimenpiteitä jatketaan määräämättömäksi ajaksi. Lisäksi näiden tietojen luotettavuutta heikentää se, että Tunisian viranomaiset toistavat samat tiedot joka vuosi ilman uutta tietoa kyseessä olevan oikeudenkäynnin kulusta. Kantaja väittää erityisesti, että neuvoston olisi pitänyt pyytää tietoja kyseisen menettelyn lykkäämisen ja sen keston syistä. Hän päättelee, että neuvosto on tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, ettei sen ollut suoritettava lisätarkistuksia. Vastauskirjelmässään kantaja tukeutuu samoihin argumentteihin, jotka hän on esittänyt kolmannen kanneperusteen toisen osan tueksi.

150 Neuvosto katsoo suorittaneensa vaadittavat tarkistukset erityisesti siltä osin kuin kyse on kantajaa vastaan aloitetusta rikostutkinnasta, joka koskee päätöksen 2011/72 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi Tunisian valtion varojen väärinkäytöksi luokiteltavia tekoja. Neuvoston mukaan kantaja ei kiistä

tällaisen tutkinnan olemassaoloa. Lisäksi se väittää, että se on päätösten 2018/141 ja 2019/135 antamiseksi tukeutunut Tunisian viranomaisten tällaisesta tutkinnasta antamiin todistuksiin. Se vetoaa myös siihen, että unionin yleinen tuomioistuin totesi 5.10.2017 annetun tuomion Mabrouk v. neuvosto (T-175/15, EU:T:2017:694) 224 kohdassa ja 15.11.2018 annetun tuomion Mabrouk v. neuvosto (T-216/17, ei julkaistu, EU:T:2018:779) 55 kohdassa, että neuvosto oli suorittanut perusteellisen tarkistuksen tutkinnan tilasta asiassa 19592/1, jossa myös kantaja oli osallisena. Neuvosto toistaa vielä kolmannen kanneperusteen toiseen osaan antamassaan vastauksessa esittämänsä argumentit.

151 Aluksi on tuotava esille, että vaikka kantaja ja neuvosto ovat käsitelleet vastauskirjelmissään kolmannen kanneperusteen toista ja kolmatta osaa yhdessä, näissä osissa viitataan kuitenkin kahteen eri arviointivirheeseen, joista ensimmäinen koskee sen arvioimista, ovatko Tunisian viranomaiset kunnioittaneet kantajan oikeutta saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa, ja toinen sitä, oliko neuvostolla päätösten 2018/141 ja 2019/135 antamisajankohtana riittävä tosiasiallinen perusta kantajan nimen säilyttämiselle riidanalaisessa luettelossa.

152 Kun otetaan erityisesti huomioon 19.12.2018 annetun tuomion Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031) 25–30, 34 ja 37 kohta, jotka on palautettu mieleen edellä 113 kohdassa, nämä kaksi kysymystä liittyvät kuitenkin läheisesti toisiinsa, ja toisen kanneperusteen esillä oleva osa on katsottava perustelluksi vastaavista syistä kuin edellä 118–147 kohdassa on esitetty.

153 Tältä osin riittää, kun todetaan muun muassa 19.12.2018 annetun tuomion Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031) 28 kohdasta ilmenevän, että sen varmistamiseksi, että kantajan nimen säilyttäminen riidanalaisessa luettelossa perustuu riittävän vankkaan tosiseikastoon, neuvoston on varmistuttava paitsi siitä, onko kantajaa vastaan vireillä oikeudenkäyntiä, joka koskee valtion varojen väärinkäytöksi luokiteltavia tekoja, myös siitä, onko kantajan puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan kunnioitettu näissä oikeudenkäynneissä.

154 Edellä 116 kohdassa on todettu erityisesti oikeudesta saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa, että neuvoston on varmistuttava siitä, että sen käytettävissä on riittävästi seikkoja, jotka koskevat kantajaa koskevan oikeudenkäynnin tilaa ja kulkua, jotta se voi arvioida riskiä tämän oikeuden mahdollisesta loukkaamisesta.

155 Kantaja arvostelee toisen kanneperusteen esillä olevassa osassa neuvostoa juuri siitä, ettei se ole suorittanut tarkistuksia häntä koskevan oikeudenkäynnin tilasta ja kulusta, vaikka hänen mukaansa tämä oikeudenkäynti ei ollut pidetty hänen osaltaan ja vaikka se oli kestänyt vuodesta 2011.

156 Neuvosto ei voi näin ollen tässä tapauksessa vastauksena kantajan väitteisiin tyytyä vetoamaan siihen, että sen oli ainoastaan tarkistettava, että käynnissä on kantajaa koskeva rikostutkinta teoista, jotka on luokiteltavissa päätöksen 2011/72 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtion varojen väärinkäytöksi, ja tällaiset perustelut on hylättävä suoralta kädeltä.

157 Tarkasteltaessa viittausta 5.10.2017 annetun tuomion Mabrouk v. neuvosto (T-175/15, EU:T:2017:694) 224 kohdassa ja 15.11.2018 annetun tuomion Mabrouk v. neuvosto (T-216/17, ei julkaistu, EU:T:2018:779) 55 kohdassa esitettyihin toteamuksiin riittää, kun todetaan, että vastaavista syistä kuin edellä 142–147 kohdassa on esitetty tämä viittaus ei osoita neuvoston suorittaneen riittäviä tarkistuksia kantajaa koskevan oikeudenkäynnin tilasta ja kulusta.

158 Edellä esitetystä seuraa näin ollen, että neuvosto ei ole osoittanut, että sillä olisi ollut päätösten 2018/141 ja 2019/135 antamisajankohtana riittävä tosiasiallinen perusta kantajan luetteloon merkitsemisen jatkamiselle, kun nimenomaan kantajaa koskevan oikeudenkäynnin tilasta ja kulusta ei ollut näyttöä. Tästä on siis pääteltävä, että neuvosto on tehnyt arviointivirheen katsoessaan, ettei sen ollut suoritettava tältä osin lisätarkistuksia. Toisen kanneperusteen kolmas osa on siis perusteltu.

159 Toisen kanneperusteen toisen ja kolmannen osan tarkastelun perusteella nämä osat ovat perusteltuja sekä päätöksen 2018/141 että päätöksen 2019/135 osalta. Tarvitsematta tutkia toisen kanneperusteen ensimmäistä osaa tai ensimmäistä ja kolmatta kanneperustetta tai tarkistaa viran puolesta edellä 83–106 kohdassa esitettyjen periaatteiden valossa, onko näiden päätösten osalta noudatettu perusteluvelvollisuutta, nämä päätökset on kumottava siltä osin kuin ne koskevat kantajaa.

160 Seuraavaksi on tarkasteltava neuvoston vaatimusta pitää riidanalaisten päätösten vaikutukset voimassa ainakin siltä osin kuin tämä vaatimus koskee päätöksiä 2018/141 ja 2019/135, kun otetaan huomioon, ettei kyseisellä vaatimuksella ole kohdetta päätöksen 2020/117 osalta, sillä unionin yleinen tuomioistuin toteaa edellä 76 kohdassa, että kanne on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin se kohdistuu viimeksi mainittuun päätökseen.

2. Neuvoston vaatimus siitä, että unionin yleinen tuomioistuin pitää riidanalaisten päätösten vaikutukset kantajan osalta voimassa muutoksenhaun määräajan päättymiseen asti tai jos asiassa tehdään valitus, sen hylkäämiseen asti siltä osin kuin vaatimus koskee päätöksiä 2018/141 ja 2019/135

161 Neuvosto väittää, että jos päätökset 2018/141 ja 2019/135 kumotaan, kumoamisen välitön vaikutus voi vaarantaa peruuttamattomalla tavalla kantajan varojen mahdollisen myöhemmän jäädyttämisen tehokkuuden, sillä kantaja voisi siirtää kokonaan tai osittain varansa unionin ulkopuolelle. Neuvosto ei myöskään pidä poissuljettuna, että tulevaisuudessa voi olla perusteltua merkitä kantaja uudelleen riidanalaiseen luetteloon. Se väittää vastauskirjelmässään, että päätösten 2018/141 ja 2019/135 osittaisen kumoamisen ajankohdan ja asetuksen N:o 101/2011 osittaisen kumoamisen ajankohdan välisen eron vuoksi on vaarana, että oikeusvarmuus vaarantuu.

162 Kantaja vastustaa sitä, että unionin yleinen tuomioistuin rajoittaisi päätösten 2018/141 ja 2019/135 vaikutuksia neuvoston vaatimalla tavalla. Hän vetoaa siihen, että hän on vastustanut varojensa jäädyttämistä vuodesta 2011 ja pyytänyt nopeutettua menettelyä, kun otetaan huomioon sen kesto ja hänen epävarma taloudellinen tilanteensa. Kyseisten päätösten vaikutusten voimassa pitäminen kumoamistilanteessa loukkaisi hänen oikeuttaan saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa ja merkitsisi itsessään perusteettomien toimenpiteiden voimassaolon perusteetonta jatkamista. Lisäksi hän väittää, ettei hänellä ole siirrettäviä varoja ja ettei hän itse kykene lähtemään unionista.

163 Tältä osin on pohdittava, voivatko päätösten 2018/141 ja 2019/135 kumoamisen seuraukset vaarantaa peruuttamattomalla tavalla, kuten neuvosto väittää, kantajan varojen mahdollisen myöhemmän jäädyttämisen tehokkuuden tilanteessa, jossa tämä toimielin pitäisi perusteltuna toteuttaa uudelleen tällaisen toimenpiteen.

164 On syytä muistaa, että tuomioilla, joilla unionin yleinen tuomioistuin kumoaa unionin toimielimen tai elimen päätöksen, on lähtökohtaisesti välitön vaikutus, paitsi jos unionin yleinen tuomioistuin päättää SEUT 264 artiklan toisen kohdan perusteella pitää kumotun päätöksen vaikutukset väliaikaisesti voimassa. Jos näitä määräyksiä ei sovelleta, kumottu päätös poistetaan oikeusjärjestyksestä taannehtivasti eikä sen katsota koskaan olleen olemassa (tuomio 2.4.2014, Ben Ali v. neuvosto, T-133/12, ei julkaistu, EU:T:2014:176, 83 kohta).

165 Tässä tapauksessa kuitenkin ainoastaan päätökset 2018/141 ja 2019/135 on kumottava, ja koska kanne on edellä 68–76 kohdassa esitetyillä perusteilla jätettävä tutkimatta siltä osin kuin se koskee päätöstä 2020/117, viimeksi mainittu päätös jää voimaan tämän tuomion julistamisen jälkeen.

166 Päätöksellä 2020/117 ei ole rajoituttu jatkamaan kantajan merkitsemistä riidanalaiseen luetteloon vaan sillä on, kuten edellä 14 kohdassa on todettu, korvattu päätöksen 2011/72 liite ja siten muun muassa kyseinen luettelo uudella liitteellä. On siis katsottava, että päätösten 2018/141 ja 2019/135

kumoamisen vaikutuksena ei ole se, että välittömästi tuomion julistamisesta lähtien kantajan nimi poistetaan päätöksen 2011/72 1 artiklassa tarkoitettujen henkilöiden ja yhteisöjen luettelosta, joka on sisällytetty tämän uuden liitteen osaan A.

167 Kun otetaan huomioon edellä 111–158 kohdassa esitetyt tämän tuomion perustelut, jotka ovat välttämätön tuki päätösten 2018/141 ja 2019/135 kumoamiselle, tuomion julistamispäivänä neuvoston on SEUT 266 artiklan mukaisesti toteutettava kyseisen tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet eli tässä tapauksessa tarkasteltava uudelleen kantajan nimen merkitsemistä päätöksen 2011/72 liitteessä olevaan luetteloon näiden perustelujen valossa. Neuvosto voi tämän uudelleentarkastelun päätteeksi kumota tämän merkinnän, mikäli se ei jo ole korjannut unionin yleisen tuomioistuimen kyseisissä perusteluissa toteamia puutteellisuuksia.

168 Tällainen kumoaminen ei kuitenkaan voi automaattisesti seurata tästä tuomiosta, vaan neuvoston on tarvittaessa huolehdittava kumoamisesta. Mikäli neuvosto olisi ennen päätöksen 2020/117 antamista jo korjannut tämän tuomion perusteluissa todetut puutteellisuudet, se voisi saman uudelleentarkastelun päätteeksi päättää säilyttää kantajan nimen päätöksen 2011/72 liitteessä olevassa luettelossa. On totta, että tällainen päätös, joka neuvoston olisi myös annettava tiedoksi kantajalle ja perusteltava oikeudellisesti riittävällä tavalla, ei olisi pelkkä vahvistava toimi, ja se olisi siis kannekelpoinen (ks. vastaavasti tuomio 5.10.2017, Mabrouk v. neuvosto, T-175/15, EU:T:2017:694, 155 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kantajan nimen merkitseminen kyseiseen luetteloon voitaisiin lopettaa vasta tästä päätöksestä nostettavan mahdollisen uuden kanteen yhteydessä.

169 Edellä esitetystä seuraa, että neuvosto ei ole osoittanut, että päätösten 2018/141 ja 2019/135 kumoaminen välittömin vaikutuksin voisi vaarantaa korjaamattomalla tavalla kantajan varojen jäädyttämisen tehokkuuden. Kyseisten päätösten vaikutusten voimassa pitäminen ei siis vaikuta perustellulta. Neuvoston tältä osin esittämää vaatimusta ei näin ollen ole syytä hyväksyä.

Oikeudenkäyntikulut

170 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 134 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

171 Koska tässä tapauksessa neuvosto on olennaisilta osin hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut kantajan vaatimuksen mukaisesti.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu yhdeksäs jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Tunisian tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä annetun päätöksen 2011/72/YUTP muuttamisesta 29.1.2018 annettu neuvoston päätös (YUTP) 2018/141 ja Tunisian tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä annetun päätöksen 2011/72/YUTP muuttamisesta 28.1.2019 annettu neuvoston päätös (YUTP) 2019/135 kumotaan siltä osin kuin ne koskevat Slim Ben Tijani Ben Haj Hamda Ben Alia.**

2) **Kanne jätetään muilta osin tutkimatta.**

3) **Euroopan unionin neuvosto vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan Ben Alin oikeudenkäyntikulut.**

Costeira Gratsias Kancheva

Berke Perišin

Julistettiin Luxemburgissa 28 päivänä lokakuuta 2020.

Allekirjoitukset

Sisällys